АРАДАЙ НАЙДАБАРИ АМИНҺАА ҮНЭТЭЙ ЮМ.

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 25 (4917) | 1946 он. февралиин 2, суббото | Сэн 20 мүнгэн

Улан-Удын городской һунгуулиин округой һунгагшад өөһэдынгөө кандидадууд адмирал И. С. Юмашев, А. В. Кудрявцев ба А. М. Дудин гэгшэдтэй айхабтар халуунаар уулзажа, бүгэдөөрэн голосуудаа үгэхөөр шиидэбэ

Тарилгада һайнаар бэлэдхэхэ

Республикын колхозно таряашад болон МТС, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд байгша оной февралиин 10-да СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ түүхэтэ үдэрые мэнэ гэһээр угтахань. Тэдэнэр энэ үдэрые ажалай амжалтануудаар угтахын түлөө айхабтар ехэ эдибхитэйгээр тэмсэжэ байна. Түрүү колхозууд һунгалтын үдэрэй хүндэлэлдэ гаргаһан социалистическэ мүрысөөндэ эршэтэйгээр оролсоод, 1946 ондо үндэр ургаса хурааха бата бэхи һуури табижа байха юм.

Хэдэ-хэдэн аймагуудаар байгша оной январиин 10-һаа февралиин 10 хүртэр тарилгада бэлэдхэлые шиидхэхын зорилгоор, ударна һарануд эмхидхэгдэһэн байна. Энээн соо хэдэн олон колхозууд үбэлэй үеын агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые хүсэд бэелүүлһэн, хүдөө-ажалай машина зэмсэгүүдэй, хомут тогоогуудай заһабарилгые дүүргэһэн, хүрингээ хааажа, сэбэрлэһэн байха юм.

Тарбагатайн, Иволгын аймагууд поли дээгүүр саһа тогтоохо түсэбөө бүримүһэн дүүргэбэ. Кабанскын колхозууд үбэлэй үеын агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые дүүргэлтээр бараг зэргэдэ ябана. Байкало-Кударын аймагай «Майн 1» колхозой эрэгтэй эмэгтэй колхозникуудай үүсхэлээр аймагай бухы колхозууд январиин 10-һаа февралиин 10 хүртэр ударна һарада оролсожо, хэдэн олон гектарта саһа тогтооһон, поли дээгүүр нэг шэбхэ гаргаһан, үнэһэ, шубуунай аргал суглуулһан байха юм. Хоринэй аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой үүсхэлээр тус аймагай бухы колхозууд ударна һарада оролсоо һэн. Эгээл түрүүн үүсхэһэн Карл Марксын нэрэмжэтэ артелиинхид абаһан уялгануудаа дүүргэжэ байна. Энэ колхоз агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые үнгэргэжэ, хүдөө-ажалай машина зэмсэгүүдые заһабарилха түсэбүүдээ дүүргүүтэйхэн байха юм.

Тиигэбэшье, республикын зарим колхозууд үндэр ургасын түлөө бодото тэмсэл хэжэ эхилээдүй шахуу байна гэхэдэ болохогүй. Хэрбээ али нэгэн аймагта агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудай нэгэ зүйлынь дүүргэгдэһэн байгаа һаа, бусадынь болошогүйгөөр хожомдожо байха юм. Таряалангай талмайгаар республика соо ехэ байһан Бичурын аймагые абаад үзэхэдэ, поли дээгүүр саһа тогтоолгые бараг ябуулжа байһан аад, шэбхэ шэрэхэ ба бусад хэмжээнүүдые тон хангалтагүйгөөр үнгэргэжэ байна. Эндэхи колхозууд үрһэ хааха, сэбэрлэхэ талаар ехэн гээгдэлтэй ябана.

Закаменай аймагта хүдөө-ажалай машина зэмсэгүүдэй заһабарилга бэшэ аймагуудһаа үлэмжэ һайн байгаа һаа, үрһэ сэбэрлэхэ талаар ехэ гээгдэлтэй байна. Тус аймагай колхозууд тарилгада хүрэхэ эрхим шанартай үрһэ хааха дүүрэн аргатай байха юм. Тиигэбэшье, олонхи колхозуудынь тарилгада бэлэдхэлэй энэ шухала зүйлые тоогоогүй гү, али зорюутын һаналаар гэдэргэнь татажа байна. Жишээ болгон харуулхада, Үлэгшэнэй сомоной Калининай нэрэмжэтэ колхоз тэрэмээр байха юм. Тус колхоз үрһэ хааха түсэбөө үни хада дүүргэжэ, сэбэрлэхэ дүүрэн аргатай байһан аад, түсэбөө мүнөө хүртэр хахадлаашьедүй байһаар. Эндэхид оройтоо 216 центнер үрһэ хааһан аад, тэрэнээ сэбэрлээдүй байха юм. Хэтэрхэдээ энэ колхозойхид тарянай аяар 200 бухал поли дээрэһээ хурааажа абангүй, саһанда даруулжархёо. Мүн энэ колхозойхид хүдөө-ажалай машина зэмсэгүүдэй заһабарилга болон тарилгада бэлэдхэлэй бусад хэрэгсэлнүүдые түхеэрэхэ хүдэлмэриие үдэр ерэхэ бүри унжагайруулжал байха юм.

Торийн, Прибайкальска, Зэдын, Кяхтын аймагууд тарилгада бэлэдхэлээр эгээл хожомдожо ябана. Эдэ аймагуудай диилэнхи колхозууд өөрын үрһэ хааажа сэбэрлээгүй, үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудай түсэбүүдые дүүргээдүй, зэр зэмсэгүүдээшье хүсэд заһабарилаадүй байха юм. Мухаршэбэрэй, Сэлэнгын, Түнхэнэй аймагууд баһал дээрэхи аймагуудһаа үлүү бэшэ байдалтай.

Хабарай полевой хүдэлмэриие амжалтатайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ машинно-тракторна станцинууд тон ехэ үүргэтэй байна. Зарим колхозуудай хабарай тарилгын диилэнхи хубинь тракторнууд шиидхэжэ гараха байһаниинь мэдээжэ. Тиимэдэ эдэ машинануудай заһабарилгые богони болзор соо, эрхим шанартайгаар дүүргэхэ ябадал хамагай шухала хэрэг болоно. Зүгөөр, республикын машинно-тракторна станцинууд трактор болон хүдөө-ажалай прицепной машина зэмсэгүүдэй заһабарилгые нёдондонойхиһоо хангалтагүйгөөр үнгэргэжэ байха юм. Республикын 33 МТС-үүдэй аяар арбаад МТС-үүд трактор машинануудые заһабарилха жэлэйнгээ түсэбүүдые мүнөө хүртэр хахадлаашьедүй байһаар. Бичурын, Курбын, Ехэ Куналейн, Кяхтын, Закаменай МТС-үүд трактор машинануудай заһабарилгые илангаяа ехээр унжагайруулжа байнад. Тэрэшэлэн хүдөө-ажалай прицепной машина зэмсэгүүдые заһабарилха түсэбүүдээ олонхи МТС-үүд хахадтаншье хүргөөдүй байха юм. Трактор машинануудые заһабарилхын хажуугаар, комбайн болон хуряалгын бусад машинануудые бэлэдхэхэ байһан аад, олонхи МТС-үүд өнөөниие хэрэгсээнэгүй.

Хабарай тарилгада бэлэдхэлые шамдуулан бухы хэрэгсэлнүүдээ хүсэн түгэс болгохо саг ерэһээр үнинэй. Теэд, аймагуудтахи партийна, советскэ, газартаряалангай орган болон колхоз, МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө полевой хүдэлмэридэ бэлэдхэлые бухы хэмжээгээр шангадхаха тушаа эрид хэмжээнүүдэй абтаагүй дээрэһээ энэ шухала удхашанартай хэмжээ-ябуулга хаа-хаанагүй һаатажа байна. Өөрын үрһэ хааажа, кондиционно эрхим шанартай болгохо, агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудай эрилтэнүүдые бүгэдыень бэелүүлхэ, машина зэмсэгүүдэй заһабарилгые дары дүүргэхэ мэтын хүдэлмэринүүдые энэ гэһээр өөлүүлхэ ябадал колхозуудай эгээл шухала зорилгонь мүн. Үрһэ сэбэрлэхэ хүдэлмэриие колхоз бүхэн түхэреэн сүүлхэ сэ эмхидхэжэ, бии байгаа хүсэеэ энээндэ дары сагаа элсүүлхэ зорилготой.

Колхоз, МТС-үүдэй дундахи социалистическэ мүрысөөнэй ябасые улам шангадхажа, хабарай полевой хүдэлмэриие хүсэн түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаха ябадалые нютаг бүхэнөөр хангаха хүндэтэ ба харюусалгата үүргээ бэелүүлхын түлөө аймагуудтахи партийна, советскэ, газартаряалангай органууд, хүдөө ажалай мэргэжэлтэд һайса мэдэжэ, бии байһан дутуунуудаа дары усадхан, саашадаа эрид хубилалта гаргаха байна.

Нүхэд эрэгтэй эмэгтэй колхозникууд, МТС, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд! СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ түүхэтэ үдэр хүртэр тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэринүүдые бүгэдыень шиидхэхын түлөө үшөө шангаар тэмсэе!

ЗАЛУУ ҺУНГАГШАДАЙ СУГЛААН БОЛОБО

Зэдын аймагай Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой залуу һунгагшадай суглаан болохо, энэ суглаанда «СССР-эй Верховно Соведэй һунгуулиин бэлэдхэлдэ комсомольско эхин организациин ба союзнабэшэ залуушуулай зорилгонууд тухай» илтгэл элидхэл ВКП(б)-гэй айкомой секретарь нүхэр Н. М. Мещенин хэбэ.

1946 оной февралиин 10-да СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалта хэхэ үдэртэ манай залуушуул коммунистнууд ба партинабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой кандидадуудай түлөө өөһэдынгөө голосуудые үгэжэ, СССР-эй Конституциин ашаар олоһон өөһэдынгөө үндэр эрхые бэелүүлхэнь гээшэ.

Үшөө иимэһээ, манай комсомолецууд ба залуушуул һунгуулиин кампанида агитационно-пропагандистска ба эмхидхэлэй хүдэлмэридэ үргэнөөр хабаадалсаха зэргэтэй—гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Нүхэр Мещенинэй элидхэл тушаа 10 гаран комсомолецууд ба залуушуул үгэ хэлэжэ, һунгуулиин кампанида агитационно-ойлгуулгамжын хүдэлмэриие арад нийтын дунда улам саашань һайжаруулха тушаа зогсон хэлээд, һунгуулиин үдэрые ажалай шэнэ амжалтануудаар угтаха уялгануудые абаба.

Суглаанай һүүлдэ тус колхозой залуушуулай хүсөөр уранһайханай самодеятельность харуулагдаба.

«Искусство» гэжэ хэблэлэй гаргаһан, уранзурагша А. Толовановай зураһан плакат. Г. Ширяевой репродукци (ТАСС-эй фотохроника).

Верховно Соведэй депутадуудай кандидадууд нүхэд А. М. Дудин, А. В. Кудрявцев ба И. С. Юмашев гэгшэд һунгагшадтайгаа уулзаба

Улан-Удэ городой Городской районой олониитын, коммунистическэ партиин болон профессиональна организацинуудай, залуушуулай болон комсомольско организацинуудай, культурна, научна, техническэ ба ажалшадай обществонуудай, мүн тэрэшэлэн сэрэгэй частьнуудай түлөөлэгшэд Гүрэнэй Бурят-Монголой Ленинэй орденто хүгжэмтэ-драмын театр соо байгша оной январиин 30-да ехэ олоороо суглараба. Зал болон балконуудай һуурийнууд барандаа эзэлэгдээд, хэдэн арбаад зуугаад хүн хүл дээрээ жагсабад.

Театрын сценэ дээрэ бухэ дэлхэйн ажалшан арадай агууехэ вождь, Советскэ Союзай Генералиссимус нүхэр Сталинай портрет гоё һайханаар шэмэглэгдэнхэй байба.

Городской районой эрэгтэй эмэгтэй һунгагшадай СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта дэбжүүлһэн өөһэдынгөө кандидадуудтай уулзаха суглаае ВКП(б)-гэй Городской райкомой секретарь А. Х. Хамаганов богонихон үгэ хэлэжэ нээбэ.

Суглаанай президиумдэ ССР Союзай Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн нүхэд А. В. Кудрявцев, И. С. Юмашев, С. М. Иванов, А. М. Дудин, И. Н. Кочуров болон бусад һунгагдажа өөһэдынгөө һууринуудые эзэлхэдэнь, суглаанда хабаадалсагшад нэрьемэ альга ташалга хэнэ.

Энэ суглаанда хабаадалсагшадай угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй Политбюрогой члэнүүд нүхэр Сталин түрүүтэйгээр хүндэлэлэй президиумдэ һунгагдаба. Суглаа хүтэлэгшэ нүхэр Хамаганов эгээн түрүүлжэ Верховно Соведэй депутадай кандидат нүхэр **Анатолий Михайлович Дудинда** үгэ үгэбэ.

—Би тон ехэ хүхюун баяртай байнаб. Юундэб гэхэдэ, минии кандидатурые засагай дээдэ органдо депутат болгожо һунгахаар арад зон дэбжүүлбэ. Тиимэһээ би үнэн зүрхэнһөөн таанарта халуун баяр хүргэнэб. Таанарай иимэ ехэ үндэр дээдэ этигэл найдабариие нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхын тулада хамаг бухы хүсэ шадалаа, хэрбээ хэрэгтэй болоо һаань, ами наһаяа зааханшье хайрлангүйгөөр үгэхэб гэжэ,—омогтойгоор мэдүүлнэ. Энэ мэдүүлгыень суглаанда хабаадалсагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаба.

Саашадань нүхэр А. М. Дудин болбол өөрынгөө автобиографитай суглаашаниие үргэнөөр танисуулна. Гэхэ зуура, нүхэр А. М. Дудин хадаа Иркутска областиин Балаганск гэжэ городто 1901 ондо албахаагшын бүлэдэ түрэһэн байгаа. Тэндэхи дунда һургуулиие дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр Иркутск городой гүрэнэй медицинскэ университедтэ һуража гараад, 1925 онһоо хойшо манай республикада хүдэлмэрилжэ байна. Энэ үе соо хэдэн зуу мянган үхибүүдэй ами наһые абаржа, хэдэн зуу мянган эсэгэ эхэнүүдэй болон залуу үеынхидэй дунда алдар суутай үхибүүдэй врач болоһон байгаа. Советскэ арадай алдарта хүбүүдэй гайхамшагта ажал-ябуулгые манай правительство үндэрөөр сэгнэжэ «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор шагнаа һэн. Үнгэрэгшэ 1945 ондо нүхэр Дудинда РСФСР-эй габьята врач гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо.

Тус суглаанда хабаадалсагшадай нэрьемэ альга ташалгаар угтагдажа, Верховно Соведэй депутадта кандидат ВКП(б)-гэй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Александр Васильевич Кудрявцев** трибуна дээрэ гараба.

—Нүхэдүүд! Би түбхын түрүүндэ ВКП(б)-гэй член гээшэб. Минии ушар мэдэхэ бухы наһамни нэн түрүүндэ ленинско-сталинска комсомолой зэргэдэ ябажа, удаа тээнь большевистскэ партиин зэргэдэ ябажа, коммунистическэ хүмүүжэлэй ашаар энэ болоһон байха юм. Энээгээрээ би ехэ омгорходогби. Манай советскэ арадые нэгэ илалтаһаа нүгөө илалтада өөрынгөө сэсэмэргэн хүтэлбэреэр асарһан ба асаржа байһан энэ большевистскэ партиин член байхадаа ондоо ямар зол хуби байха гээшэб,—гэжэ нүхэр Кудрявцевай омогтойгоор мэдүүлхэдэ суглаашан айхабтар ехэ эдибхитэйгээр нэрьемэ альга ташалга хэнэ.

—Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай үдэрнүүдтэ бидэнэр ехэхэн хүшэр хүндэ шалгалтануудые үзэһэн байгаабди. Гэбэшье, манай үнэн хэрэг илаха байха гэжэ ходо этигэжэ ябаабди. Юундэб гэхэдэ, бидэнэрые манай агууехэ большевистскэ партиин ба советскэ арадай вождь нүхэр Иосиф Виссарионович Сталин жолоодожо ябаа һэн.

Саашадань нүхэр А. В. Кудрявцев болбол дайн сэрэгээр арадай ажахыда ушаруулагдаһан гарза хохидолнуудые дайн сэрэгэй үедэ олоһон темпнүүдээ зааханшье һуладхангүйгөөр хүдэлмэрилжэ ойрын саг соо һэргээн бодхоохо зорилготойбди гээд, тэрэниие шиидхэхэ арга нүхэсэлнүүд тухай дэлгэрэнгыгээр ба тодо һонороор хэлэжэ үгэбэ.

Тэрэшэлэн сталинска дүрбэдэхи табан жэлэй түсэб бэелүүлхэ ажалда ороод байхадаа республикын ажалшадай, тайлбарилан хэлэхэдэ, Городской районой ажалшадай үмэнэ ямар шухала шухала зорилгонууд табигдаһан тушаа дэлгэрэнгыгээр хэлэжэ, энэ суглаанда хабаадалсаһан бухы эрэгтэй эмэгтэй һунгагшадые ехээр һонирхуулба.

—Манай городой, тодорхойлон хэлэхэдэ, Городской районой ажалшадай үмэнэ 1948 он хүртэр бурят-монгол арадай омгорхол болохо Ленинэй орденто гүрэнэй хүгжэмтэ драмын театрын юһайшангые барижа дүүргэхэ, городые хамгаалха ба гоё һайханаар шэмэглэхэ хэрэгтэ шухала болохо үһан хаалта—дамбые саг болзор соонь хэжэ дүүргэхэ, бүд нэхэхэ фабрикатай болохо гэхэ мэтын тон олон шухала ажал хэгдэхэ байна,—гэжэ нүхэр Кудрявцев хэлэбэ.

ССР Союзай Верховно Соведтэ депутадта кандидат болгогдожо дэбжүүлһэндэнь суглаанда хабаадалсагшадта халуун баясхалан хүргэхэ зуураа, арад нийтын иимэ ехэ этигэл найдабариие хүндэтэйгөөр бэелүүлхын тулада хүсэ шадалаа гамнангүйгөөр хүдэлмэрихэб гэжэ мэдүүлэв.

Большевистскэ партиин үнэн сэхэ хүбүүн, областной партийна организациин хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Александр Васильевич Кудрявцевые суглаанда хабаадалсагшад үнэн зүрхэнһөөн халуунаар амаршалһан байха юм. Нүхэр А. В. Кудрявцевай үгэнь хэдэн дахин альга ташалгаар таһалдаһан байгаа.

Үбсүүн дээрээ Ленинэй дүрбэн орден, Улаан Тугай хоёр орден ба хэдэн медаль яларуулһан Номгон далайн уһан-сэрэгэй флодые командалагша Советскэ Союзай Герой, алдарта сталинска флотоводец нүхэр **Иван Степанович Юмашевай** трибуна дээрэ гарахадань, суглаашад нэгэ хүн шэнгеэр хүл дээрээ бодожо, үни удаан замхашагүй альга ташалгануудаар угтаба.

—СССР-эй Верховно Соведэй депутадта минии кандидатурые дэбжүүлжэ, иимэ ехэ үндэр дээдэ этигэл найдабари үзүүлһэнэйтнай түлөө таанарта, мүн таанарые дамжуулан Бурят-Монгол республикын бухы ажалшадта Номгон далайн уһан-сэрэгэй флодой личнэ составай ба өөрынгөө үмэнэһөө үнэн зүрхэнэй халуун баясхалан хүргэжэ таанарые амаршалнаб,—гэжэ сталинска адмиралай омогтой хүхюунээр мэдүүлхэдэнь, суглаашан нэрьемэ альга ташалга хэнэ.

Баруун тээ немецко-фашистска эзэмдэгшэдые ба Зүүн тээ японско империалистнуудые бута нэрьелгэдэ Номгон далайн уһан-сэрэгэй флодой улаанфлотецүүд, старшинанууд, офицернүүд болон адмиралнууд агууехэ Сталинаар хүтэлбэрилэгдэжэ, советскэ арадтаяа хамта хүн түрэлхитэнэй түүхэдэ үзэгдөөгүй ехэхэн илалтануудые туйлаба гээшэ. Энэ илалтануудые улам саашань бүхэжүүлхэ зорилготойгоор бидэнэр урда мэтэ эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ байнабди. 1904—1905 он хэзээдэшье бусажа ерэхэгүй байха. Японско империалистнуудта эсэргүү дайн сэрэгтэ бидэнэр үни удаанай бэлдэжэ, хэзээдэ бэлэн байһаниие таанар һайн мэдэнэт. Тиин советскэ правительство, большевистскэ парти ба нүхэр Сталинай сэсэмэргэн хүтэлбэри доро бидэнэр энэ шунахай дайсаниие богонихон болзор соо бута нэрьежэ, хүл доро дараһан байнабди. Японецууд хэзээдэшье толгойгоо үндыхэеэ болибо. Манай ажа амгалан удаан сагта жаргажа һууха саг ерээ гэжэ нүхэр Юмашевай мэдүүлхэдэнь, суглаашан угаа ехээр баярлажа, нэрьемэ альга ташалтануудые хэбэ.

Һунгагшадай үмэнэһөө П-скэ сэрэгэй частиин политотделэй начальник нүхэр Бирюков, ГорОНО-е даагша нүхэр Дубровская, Пединститудай научна хүдэлмэрилэгшэн нүхэр Тюшев, РайОНО-е даагша нүхэр Жданова, БМАССР-эй элүүрые хамгаалха арадай комиссар нүхэр Абыков болон БМАССР-эй уранзохёолшодой правлениин түрүүлэгшэ поэт Цэдэн Галсанов гэгшэд халуун үгэнүүдые хэлэбэ.

Һүүлээрынь, республикын эрхим артистнуудай хабаадалгатайгаар гоё һайхан концерт болобо.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ҺУНГАЛТАДА БЭЛЭДХЭЛ

ЭРХИМ БЭЛЭГ

Баунтын аймагай һунгуулиин талойско участогта аяар 25 агитатор һунгагшадта «СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ тухай Дүримые» болон Советскэ Союзай Конституциие ойлгуулжа байнад.

Тэдэнэрэй олонхинь өөһэдынгөө хүдэлмэриие гансахан ойлгуулгамжын хүдэлмэри хэжэ хизаарладаг бэшэ, харин һунгагшадай дунда социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхэ тушаа ехэн эмхидхэлэй хүдэлмэри хэдэг болоо. Жэшээлхэдэ, агитатор нүхэр Давлатшинагай үүсхэлээр һунгуулиин хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсоһон нүхэр Москалев бригадиртай алтаншалай бригада январь һарынгаа 15 үдэрэй даалгабариие 200 процент дүүргэбэ. Нүхэр Боневин бригадиртай бригадынхид 10 үдэрэйнгөө даалгабариие 120 процент, нүхэр Рохляцев бригадиртай бригадынхид 108 процент дүүргэжэ, бухы коллектив соогоо түрүү һуури эзэлжэ ябана.

Социалистическэ мүрысөөнэй долгин үдэр түлам тус коллективүүдэй дунда үргэдэжэ байна.

Библиотекын хүдэлмэрилэгшэд выставкэ эмхидхэбэ

Улан-Удын центральна библиотекэ городой арба гаран һунгуулиин участогуудта элдэб выставкэнүүдые эмхидхэжэ, олониитын дунда ойлгуулгамжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха хэрэгтэ ехэхэн туһаламжа үзүүлнэ.

Выставкэнүүдые эмхидхэхэһээ гадна тус библиотека участогуудта шахмат, домино үгэһэн байха юм.

Мүн тэрэшэлэн городой 3.000 шахуу агитаторнуудые элдэб номуудаар хүсэд хангалаг, өөһэдынгөө хүсөөр 5 дайшалха хуудаһануудые гаргаһан байна.

Библиотекын эдибхитэй хүдэлмэрилэгшэд нүхэд Скольжикова, Баханова, Суворова, Степанова ба бусад энэ мэтэ хүдэлмэри һайнаар ябуулхаһаа гадна, дааажа абаһан участогуудтаа агитационно-нийтын хүдэлмэри эршэмтэйгээр ябуулнад.

Уранһайханай самодеятельностиие харалган боложо байна

БМАССР-эй Совнаркомой дэргэдэхи культурно-гэгээрэлэй таһаг республикын аймагуудаар уранһайханай самодеятельностиие үнгэргэжэ байна. Мүнөө 240 уранһайханай самодеятельностиин кружогууд 390 наада харуулба.

Тэдэнэр болохоо байгаа СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтада зорюулжа һунгуулиин участогууд дээгүүр ба олон тоото һунгагшадай дунда зүжэг наада харуулна. Энэ хэрэгтэнь культурно-гэгээрэлэй таһаг саг үргэлжэ һанаагаа табидаг ба туһа хүргэдэг байха юм.

Тиигэжэ уранһайханай самодеятельностиин кружогуудые хүтэлбэрилэгшэдэй 36 суглаа хэжэ тэдэндэ заабари үгэһэн байха юм.

Сабхи оёдог цехын стахановецууд

Улан-Удын «Победа» гэжэ артелиин сабхи оёдог цехын хүдэлмэрилэгшэд СССР-эй Верховно Соведэй һунгуулиин үдэртэ эдибхитэйгээр хүдэлмэрилжэ, тэрэ үдэрые үндэр амжалтануудаар угтахаа хүсэнэд.

Түрүү стахановец нүхэр Миняев январь һара соо халаанайнгаа даалгабари хоёроо дүүргэхэб гэжэ социалистическэ уялгануудые абаад, тэрэнээ хэрэг дээрээ бэелүүлжэ, даалгабарияа 160 процент дүүргэжэ байна. Мүн нүхэр Ефонова ба Могула гэгшэд даалгабарияа 120—130 процент дүүргэдэг юм.

Национальностьнуудай Соведэй депутатда кандидат, манай Эхэ оронои эрхим патриот

Иван Степанович ЮМАШЕВАЙ

түлөө өөһэдынгөө голосуудые бултаараа, нэгэн хүн шэнгеэр, үгэе!

Дальневосточно 25-дахи һунгуулиин округһоо Национальностьнуудай Соведэй депутатда кандидат, бата шанга большевик, мэргэн флотоводец Советскэ Союзай Герой адмирал Иван Степанович Юмашевай түлөө өөһэдынгөө голосуудые үгэе!

Эсэшэ сусашагүй шэнэдхэн зохёогшо

Нүхэр Юмашев болбол барагдашагүй оролдолго зоригтой, ходо-доо шэнэ юумэн тээшэ эрмэлзэн ябадаг хүн мүн. Уһан-Сэрэгэй Флодой командалагша болохолоороо Юмашев болбол мүнөө үеын уһан-сэрэгэй техникын бүхы шэнэ шэнэ амжалтануудые өөрын-гөө флот дээрэ саг бүхэндэ нэбтэрүүлэн, дайшалхы мэргэжэлые шудалха ябадалда офицернүүдээ өөрөө һургадаг байна. Бүхы өөрынгөө ажал-ябуулга ба ажабайдалайнгаа жэшээгээр үргэн ехэ уһан далайе хайшан гэжэ инаглан ябахые уһан-сэрэгэйхид-тээ харуулжа ябадаг байха юм. Иван Степанович болбол далайда һамаран гараха али бүхы аргануудые өөртөө олоҗо, өөрөө нюу-рзараа далайн сэрэгшэдые һурган ябахые хододоо оролдоно.

Нэгэтэ корабливн командор ба минии зүгһөө гаргаһан эндүү-рэл тухай адмирал Юмашевтай хөөрэлдэһэн манай хөөрэлдөөн хэзээдэшье намда мартагдахагүй. Бидэнэр флодой командалагша-тай уулзахадаа тон ехэл сэдьхэлээ хүдэлжэ байһамнай мэдээжэ. Нүхэр Юмашев болбол манине инаг һайнаар хүлеэн абаһан бай-на. Бидэнэртэй мэндэшэлэлдэһэнэйнгээ һүүлдэ, болоһон ушар ту-хай хөөрэжэ үгэхые гуйгаа һэн. Нүхэр Юмашев болбол манине тон анхаралтайгаар шагнажа, ушар байдалые бүхы жэжэ жоҗо юумэнүүд тухай асууҗа ороһон байгаа. һүүлээрынь энэ болоһон ушарые тон нарииаар шалган үзэжэ: «Далайда ябажа үзөөгүй хүн гашуун зобоолониие үзөөгүй гээшэ. Тиимэдэ Танай «гашуун зоболон» болбол таанарта һургаал болоҗо үгэг»—гэжэ хэлээ һэн.

Командор бидэ хоёр корабль хүртэрөө гэдэргээ бусажа ябаха-даа, мүн бүхэли һүнидөө адмиралтай уулзаһан тухайгаа хөө-рэлдөө һэмди. Энэ уулзалган дээрээ багаханшье тэды оруу дуруу болоогүй, харин шэнэ шэнэ амжалтада манай зориг хүсэлые бадаруулһан байна! Бүри һайнаар, бүри ехээр худэлмэрилхэ хү-сэн манай зүрхэ сэдьхэлые эзэлээ һэн. Удаашьегүй манай ко-рабливн командорнуудай түргэн ябажа байгаа сагаасые тон мэр-гэнээр тудажа шададаг болоһониие Иван Степанович өөрөө хара-һан байна. Энээнэй түлөө манда нюурай баярые хүргэһэн байна.

Нэгэ үедэ Иван Степанович болбол Номгон далайн советскэ эрье зубшажа ябахадаа бүхэли һара соо өөрынгөө тугые манай корабль дээрэ барижа ябаһан байгаа. Офицернүүд Савин, Стеклмашенко, боцман Краснопёров, старшинанууд Бабич. Обо-рин. Вяхирев, улаанфлотецууд Суворов, Шумейко, Родионов ба бусад өөрынгөө адмиралтай хөөрэлдэжэ үзэһэн байгаа.

Хожомынь дайнда ябахадаа тон хэсүү бэрхэ үенүүдтэ тэдэ-нэр өөрынгөө адмиралые тон ехээр инаглан һанажа ябадаг һэн. Юмашев болбол манай дунда өөрынгөө амгалан тодо захиралта-нуудые үгэжэ, хажуудамнай ябаһан мэтэ байгша бэлэй. «Дай-санһаа буляан абаһан Сейсин портын түрүү линиие гол хүсэ-нэйнгээ ерэтэр хамгаалан барижа байха»—гэһэн тэрэнэй захи-ралтые бүгэдөөрөө дүүргэжэ байһан байнабди. Бидэнэр өөрынгөө ами наһые хайрлангүй галта хүсөөрөө дайсаниие хюлажа, добто-лон байһан японтоной атакануудые гэдэргэнь сохижо байхадаа манай командалагша болбол өөрынгөө моряггуудые аюулта үедэнь орхихогүй гэжэ бидэнэр һайн мэдэжэ ябаабди. Манай снарядууд ба һомонууд дууһаха дээрэ хүреэд байбашье, нэгэшье хүн зори-гоо мухардаагүй һэн. Тиэд удаашьегүй хүлеэлэг туһаламжа-мнай ерэһэн байна.

Командалагша бидэнэр тухайгаа һанажа ябаа. Тэрээнэй оухы түсэбынь тон нятта һайнаар зохёогдоһон байгаабшуу. Гол хүсэн мантаа ерэжэ, манай Эхэ оронои дайсанай тархи дээрэ гал дү-лэнэй мүнхэр залин буулгажа эхилээ һэн. Уһан-сэрэгэй пехоти-нецууд добтолгодо орон урагшаа шармайба... Сейсин манай болоо.

һунгалтын үдэртэ би СССР-эй Верховно Соведэй депутатта кандидат, гайхамшаг мэргэн флотоводец Иван Степанович Юма-шевай түлөө тон ехэ баяртайгаар дуугаа үгэхэ байнаб.

Капитан В. СОЛНЦЕВ.

Чимит Цыдендамбаев.

Морягуудта

Мүнөө үдэр моряггууд
Мүр хадхан зогсожо
Арюун тангаригай үгэнүүдээр
Арад зоноо амаршална.
   Алаг һаруул үнгэтэй
   Алда тугууд дээгүүрынь.
   Долгин шангаар мушхаран
   Допхон түхэлөөр хиилэнхэй.
Нахимов, Брусилов, Макаровай
Нангин нэрэнүүд эдэнэрые
Хатуу шэрүүн үдэрнүүдэй
Халуун дайнуудта зоригжуулаа.

Ерэһэн дайсадые далай дээр
Ехэ галаар «хүндэлжэ»,
Хүнэй түүхэдэ байгаагүй,
Хүндэтэ габьяа зохёогоо.
   Арадуудай армиин полководец
   Агуу ехэ Генералиссимус
   Эсэгэ Сталинһаа магтаалтай
   Эрэлхэг шулуун моряггууд!
Мүшэтэмэ далайе гэрэлтүүлдэг
Мүнхэ нарантай үльгэртэй.
Арадуудай дуралал хэзээдэшье
Алдарта таанартаа гэрэлтэхэл!

МАНАЙ СУУТА КОМАНДАЛАГША

Нүхэр Иван Степанович Юмашевай Хара далайн флодые манлалжа байха үедэнь би эгээн түрүүшынхиеэ сэрэгэй ... хэхэер энэ флодто ерэхэ зуураа, түрүүшынгээ жэлдэ өөрын... инаг командалагшатай Севастополь городто уулзаһан байна... Бидэнэр, залуу улаанфлотецууд нүхэр Иван Степанович Юмашев... тухай үнинэй дуулаһаг дээрэһээн энэ начальнигые хараха ... ехэер хүсэдэг байгаа һэмди. Тиин, илдам һайн, простой хүн... харахалаа бидэнэр ехээр гайхаһан бэлэйбди. Иимэ үндэр ... тушаалтай хүн аад, зүлгы һайнаар, үни холын нүхэр шэнги ... бидэнэртэй хөөрэлдэхэдэнь, ехээр омгорхоһон бэлэйбди.

Дайшалхы корабль байгуулхые харахын тулада Николаев ... рэдой сулна барилгануудай нэгэ заводто ерэхэдэнь. Иван С... пановичтай хамта ерэлсэхэ хуби заяан намда хүртэһэн бай... Дайшалхы кораблиие бии болгохолонь И. С. Юмашев бол... баярлалгын оршон байдалда түрүүшын һуури татажа үгөө ... Тиигээд нүхэр Юмашев бүлэг улаанфлотецуудтай үнэн зү... һөөн хөөрэлдөөнүүдые хэжэ, тэдэнэрэй хэжэ бүтээжэ бай... хэрэгүүд тухай, ажабайдал тухай, хэрэгтэ элеэ хоолоор хан... даг тухай гэхэ мэтын асуудалнуудые һураһан байгаа. Тэрэ... һүүлээр бидэнэр нүхэр Юмашевые үшөө ехээр инаглан хүн... дэг болоо һэмди. Юундэб гэхэдэ, Иван Степанович Юмашев хан... улаанфлотецуудай болон офицернүүдэй дайшалхы һургаалид... дуун туһаламжа үзүүлхэһээ гадна, тэдэнэрэй ажабайдалые һа... жаруулха тушаа саг үргэлжэ анхаралаа табидаг байгаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай хүшэр хүндэ ... нүүдтэ Номгон далайн флодто алба хэжэ байхадаа, баһа ... өөрынгөө инаг хайрата командалагшатай уулзаһан байнаб. Те... хэдэ тэрэ халаа «Калинин» гэжэ крейсерэй баригдажа бай... тухай ималта анхарал оролдолгоёо гаргаһан юм. Иван Степан... Юмашев болбол бидэ моряггуудта дайшалхы замуудыемнай ... үгэхэ зуураа, өөрынгөө корабльнуудай омгорхол болохо энэ ко... раблиие нюдэнэйнгөө сэсэгы мэтэ гамтайгаар абажа ябаха ... советскэ флодой дайшалхы хүсэнүүдые үшөө бүхэжүүлхэ ту... захиралта үгөө һэн. Саашадаа энэ кораблиин талмай дээрэ ... Иван Степанович Юмашевтай олон дахин уулзажа, үнэтэ ... шээл ба заабаринуудые абаһан бэлэйбди.

Манай флодой корабльнуудай нэгэ поход хэһэн ябадал ... хэлээ юм хада иимэ байна: флодые командалагша нүхэр Юма... манай корабль дээрэ ерээд, намарай бүрхэг үдэр далай дээр... рахые захиралта үгөө һэн. Бүхы флодой һуралсал эхил... байгаа. Тиихэдэ хэдышье бүрхэг ба хүсэтэй шанга долгин ... жо байхада, манай командалагша кораблиимнай энэшэ тэрэ ... углуу булангаар харагдажа, хурса нюдөөрөө хамаг бүхы ю... нүүдые шалгажа ябадаг байгаа. Командалагшамнай хэды ... амардаг юм,—гэжэ бидэнэр гайхаа һэмди.

Походой дүүрэһэнэй һүүлээр, адмирал Иван Степанович Юма... шев болбол кораблиин бүхы личнэ составые суглуулжа, дайш... хы һургуули тушаа дэлгэрэнгы шэнжэлэл хэхэ зуураа, ду... дунда зүйлнүүдые элирүүлжэ, тэрэниие усадхаха тушаа ... һонор заабаринуудые үгэһэн юм. Тиихэ зуураа, бидэнэрэй ... юумэнүүдые магтажа хэлэһэн байгаа.

Командалагшатай уулзаһанайнгаа һүүлээр, бидэнэр өөһэдынгөө дайшалхы һаралсал дээрэ элирүүлэгдэһэн дутуу дунда зүйл... дые усадхаха тушаа хамсыгаа шуужа ороод, бүхы флот со... уданшьегүй түрүү һуури эзэлһэн байгаабди.

Номгон далайн уһан-сэрэгэй флодые командалагша адм... И. С. Юмашевай халуун туһаламжа доро политическэ ба ... шалхы һуралсалаараа түрүү һуури эзэлжэ, Номгон далайн ф... дой Сэрэгэй Соведэй шангуудта манай кораблиин частьнууд ... тэһэн бэлэй. Энэ амжалтануудаараа бидэнэр өөрынгөө коман... лагша Советскэ Союзай Герой адмирал Иван Степанович Ю... шевта уялгатай болонобди.

Нүхэр И. С. Юмашев болбол ССР Союзай Верховно Со... депутатда хүндэтэ кандидат мүн.

В. НИКАНОРОВ, старшина...

СТАЛИНСКА ФЛОТОВОДЕЦ

һунгуулиин урдахи окружной суглаа-най трибуна дээрэ генерал-майор Жидилов гарана. Тэрэ болбол адмирал Иван Сте-панович Юмашев тухай нэгэ хэдэн үгэ хэлэхые һунгагшадһаа зубшөөл эринэ. Ушарынь, Жидилов болбол 18 жэл соо адмиралые танижа ябаһан хүн байна.

Жидилов болбол ехэ олон үгэ хэлээ-шьегүй һаа Юмашевай Эхэ оронойнгоо тулада хэһэн гайхамшаг һайхан хэрэг ябуулгануудые тон эли тодоор харуулжа шадаһан байха юм. Үгынгөө һүүл дээрэ генерал-майор болбол иигэжэ хэлээ һэн:

—Би 1938 ондо Иван Степанович Юмашевые РСФСР-эй Верховно Соведэй депутатта һунгалсаха золдо хүртэлсэһэн байнаб, тиин би өөрынгөө депутадай түлөө омгорхон ябадагби.

Тэрэ үедэ хоёрдохи рангын флагман Юмашев болбол Хара далайн флодой ко-мандалагша ябаһан юм. Тэрэ болбол тэмсэл байлдаан ба ажал хүдэлмэриин ехэхэн хүндэ замые дабажа ерэһэн бай-гаа. 15-тай үхибүүн ябахадаа ядарал зобоолон үзэжэ, һургуулида һурахын зам шадалгүй дээрэһээ хүнэй хүлһэншэн болоҗо хүдэлмэрилжэ эхилһэн байгаа. Иимэ хүндэ хүшэр хүдэлмэреэр тэрээнэй наһанай зам эхилһэн юм.

Иван Степанович Юмашев болбол 1895 ондо Тифлисскэ түмэрзамай кондукторай бүлэдэ түрэһэн байгаа.

17 наһатайдаа 1912 ондо Балтийскэ флодой юнгнүүдэй һургуулида ороһон байна. Тэрэ сагһаа хойшо тэрэнэй бү-хы наһан далайтай таһаршагүй холбоо-той болоо һэн. Юнгнүүдэй һургуули дүүргээд Иван Степанович болбол «Бо-гатырь» гэжэ крейсер дээрэ, һүүлээ-рынь «Александр II» гэжэ линкор дээрэ комендороор ябаһан байна.

1917 оной революци болоходо нүхэр Юмашев болбол Балтийскэ далай шада-рай фронтын эрьеын частьда алба хэжэ ябаһан байгаа. Немецүүдтэ эсэргүү тэрэ дайнда Иван Степанович хабаадалсаһан байна.

Тэрэ үедэ революционно событинууд бурьялан эхилжэ байһан юм. Олон ту-мэн матросууд буһалан хүдэлжэ байһан байна. Хүдэлмэрилшэд болоһон байха юм.

Февральскэ революци болоҗо, хаанта за-саг унаа һэн. Матроснууд болбол Юма-шевые Балтикын нэгэ портын матросско комитедэй түрүүлэгшэ болгон һунгаһан байна. 1918 ондо үбшэн байһан хадаа сэрэгэй албанһаа табигдаад байхадаа Юмашев болбол Астраханска областиин Капустин Яр гэжэ тосхоной сельсове-дэй секретаряар хүдэлмэрилһэн байна. 1919 оной эхиндэ Волжско-Каспийскэ сэрэгэй флотилида ороһон байгаа. Эдэ моряггууд сагаантанай сэрэгтэ ами бэеэ хайрлангүй дайлалдан тэмсэжэ гараа һэн. 1920 ондо Иван Степанович болбол Балтикада дахин бусажа ерэһан ба «Петропавловск» гэжэ линкорой ехэ буу-гай командир болоһон байна. 1921 ондо советскэ засагай дайсад контрреволюцион-но восстани эмхидхэһэн байха юм. Энэ восстани болбол «Кронштадтска үй-мөөн» гэжэ нэрэтэйгээр историдо ороһон байха юм. Революционер ба большевик Юмашев болбол тэдэ үймөөшэдэй револю-цида эсэргүү хэрэг зоригые сэб сэхэ үүдэлэн гаргаһан байбашье, тэдэ үймөө-шэд Юмашевые арестовалжа, кронштадтска түрмэ соо тэрэ нилээд удаан һууһан бай-на.

Революцида эсэргүү тэрэ үймөөе дара-һанай һүүлдэ ехэ бүүгай башниин ко-мандир байһан Юмашев болбол саг зуура «Петропавловск» гэжэ линкорые коман-далһан ба һүүлээрынь энэ корабль дээ-рэ ахалагша туһалагшаар хүдэлмэрилһэн байна.

1924 ондо һургуулида ерэһэн ба тэрэ һургуулиие дүүргэһэнэйнгээ һүүлдэ өөрынгөө түрэл флодые хүгжөөн бодхоохо ба бэхижүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа үгэһэн байгаа. Балтиин далай дээрэ «Ленин» ба «Войков» гэжэ эскад-ронно миноносецууд дээрэ, Хара далайн «Коминтерн» гэжэ крейсер дээрэ, «Дзержинск» гэжэ эсминецын команди-раар, «Профинтерн» гэжэ крейсерэй командираар хүдэлмэрилжэ ябахадаа Иван Степанович болбол улаанфло-тецууд ба офицернүүдэй эрэлхэг зориг-той ба баатар зүрхэтэй байха ябадалда, өөрынгөө Эхэ орондо, Ленин-Сталинай партида, Советскэ Правительстводо бу-сашагүйгөөр бэеэ үгэнги байха ябадалда хүмүүжүүлэн һургажа, энэ хэрэгтэ өөрынгөө бүхы хүсэ шадал ба эрдэм ухаае зорюулжа ябаһан юм. Али бүхы һалгай дутуу ябадалда дурагүй хүн болохолоо-роо, мэдэл доронь байһан хүнүүдые үн-дэр шанга жаяг зарлиг ба эмхи гурим-да хүтэлдэг байна.

Иван Степанович Юмашевай Улаан флот дээрэхи эсэшэ сусашагүй ажал-ябуулгань, илдам дару зан ба мэдэл до-роо байгшадые өөрынгөө жэшээгээр һур-гажа шададаг шадабари,—энэ бүгэдэ бол-бол тэрээниие үндэр харюусалгата уялга-нуудта дэбжүүлэн оруулһан байна.

1934—35 онуудта Юмашев болбол ми-ноносецуудай дивизиониие командалһан байна. 1935—37 онуудта крейсернүүдэй бригадые командалһан ба һүүлээрынь Хара далайн флодой штабай начальнигаар хүдэлмэрилһэн байха юм.

1939 он. Нүхэр Юмашев болбол Ном-гон далайн флодой командалагшаар томи-логдоо һэн. Большевистскэ парти, совет-скэ правительство ба нүхэр Сталинай заабариие гүйсэдхэн дүүргэжэ, Иван Степанович Юмашев болбол Номгон да-лайн флодые байгуулха ба бэхижүүлхын талаар айхабтар ехэ оролдолго хүсэсэ харуулһан байна. Дальневосточнигууд болбол Номгон далайн эрье дээрэ манай оронои зэбсэгтэ хүсэнүүдэй байгуулалта-да өөһэдөө хабаадалсаһан хүнүүд боло-холоороо энэ үе соо Иван Степанович Юмашевай командалан байгаа флодой ехээр урган хубилһаниие нюдөөрөө хара-жа байнад.

Уһан-Сэрэгэй флодой олон тоото офицернүүд Иван Степанович Юмашевһаа сэхэ һургаал абаһан байна. Тэдэнэр болбол сложно хэсүү далайн-сэрэгэй техникые шудалха, далайн-сэрэгэй база-нуудые байгуулха, сэрэгэй ажахые эр-хилхэ, өөрынгөө алдарта боенүүдые хү-мүүжүүлхэ талаар Юмашевһаа һургаал абадаг байха юм. Энэ һургаал тухайгаа тэдэнэр хододоо һайниие һанажа, баяр хүргэжэ ябадаг байха.

Юмашев болбол флодойнгоо гансахан материальна часть тухай һанаагаа зобо-жо ябадаг бэшэ, харин хүнүүд тухай, улаанфлотецууд тухайгаа, офицернүүд тухайгаа, сэрэгэй албанда байгшадай гэр бүлэ тухай һанаагаа зобожо ябадаг юм. Улаанфлотецуудай ажаһуудал ба культура тухай асуудалнуудые Юмашев болбол дайшалхы һургуулиин асуудал-нууд мэтээр хаража шиидхэдэг байна.

Нүхэр Сталин ба Советскэ правитель-ствын табиһан ехэхэн шухала зорилго-нууд нүхэр Юмашевай командалга доро гүйсэдхэгдэжэ шадагдаһан байна. Номгон далайн флот болбол айхабтар ехэ хүсэн болон ургаһан ба хэдэн олон мянган хүнүүдые хүмүүжүүлэн бэлдэһэн байна. Эдэ хүнүүд фашистскэ Германитай тэм-сэһэн Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай фронтнууд дээрэ тон ехэ амжалтатай-гаар дайлалдажа гараһан байгаа. Ном-гон далайн флодой урда империалисти-ческэ Японие бута сохихын зорилго табигдахадань, энэ зорилгоёо гайхамшаг һайнаар дүүргэжэ гараһан байна. Ушар иимэ дээрэһээ Номгон далайн флодой олон корабльнууд ба частьнууд мүнөө үедэ гвардейскэ ба Улаан тугтай болоһон байна. Тэрээнэй командалагша адмирал Юмашевта Советскэ Союзай Геройн нэ-рэ зэрэгэ олгогдоһон байха юм.

Тэрээнэй үбсүүн дээрэ яларан байгаа Ленинэй дүрбэн орден, Улаан Тугай хоёр орден, Улаан Одоной орден, «РККА-гэй XX жэл», «Германиие илаһанай тү-лөө» ба «Японие илаһанай түлөө» гэһэн медальнууд—энэ бүгэдэ болбол тэрээнэй Эхэ орондоо үнэн сэхээр ба ами бэеэ хайрлангүйгөөр алба хэһэн тухай, парти ба өөрынгөө арадта бэеэ үгэнги байһан тухай, советскэ Флодые байгуулха ба бэхижүүлхэ ябадалда тон ехэ хүсэ шада-лаа гаргаһан тухай, тэрээнэй баатар зүрхэн ба эрэлхэг зориг тухай гэршэлнэ.

Гансахан уһан-сэрэгэй барилгын та-лаар, Улаан флодые бэхижүүлхэ талаар адмирал Юмашевай бүхы хүдэлмэри хизаарлагданагүй. Иван Степанович бол-бол партиин 18-дахи съезд дээрэ һун-гагдаһан Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевигүүдэй) партиин Центральна Ко-митедэй членэй кандидат, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутат, Приморско Хизаарай ВКП(б)-гэй Крайкомой бюрогой член ба Крайисполкомой депутат мүн. Тиимэдэ ехэхэн партийна ба олонитын политическэ хүдэлмэри ябуулжа байдаг байна.

Нүхэр Юмашев болбол барагдашагүй ехэ зоригтой, ходоо шэнэ юумэн тээшэ эрмэлзэн ябадаг хүн байна. Флодой командалагша болохолоороо нүхэр Юма-шев болбол мүнөө үеын уһан-сэрэгэй техникын бүхы шэнэ шэнэ амжалтануудые өөрынгөө Флот дээрэ саг бүхэндэ нэбтэ-рүүлэн, дайнай опытые шудалха ябадал-да офицернүүдээ өөрөө һургадаг байна. Бүхы өөрынгөө ажал-ябуулга ба ажа-байдалайнгаа жэшээгээр уһан далайе хайшан гэжэ инаглан ябахые улаанфло-тецуудтаа харуулжа ябадаг байха юм. Иван Степанович болбол далайда һама-ран гараха али бүхы аргануудые өөртөө олоҗо, өөрөө нюураараа уһан сэрэгшэдые һурган ябахые хододоо оролдоно.

27 жэл соо большевистскэ партиин член ябахадаа, 33 жэл соо далайн флодто ябахадаа Юмашев болбол хатуужан зо-ригжоҗо, манай Эхэ оронои али бүхы дайсадые үзэн ядаха хатуу зоригто большевик болоҗо шадаһан ба Ленин Сталинай хэрэгэй түлөө тэмсэхэ эрэлхэг зоригто тэмсэлшэн, мэргэн флотоводец болоһон байна.

«Бидэ худалдаа-наймаанай флодой моряггууд һанаа амгалан байнабди, ушарынь манай арада Номгон далайн ... ехэтэ сэрэгэй флот бии гэжэ мэдэнэ... үдэр бүри тэрээнэй командалагша ад... рал нүхэр Юмашев манда туһалжа ... даг гэжэ мэдэнэбди»—гэжэ һунгуул... урдахи окружной суглаан дээрэ ... далдаа-наймаанай флодой түлөөл... холын аянай капитан нүхэр Руд... хэлэһэн байна.

Гайхамшаг Улаан Армиин үнэн ту... лагша болохо Номгон далайн хүсэ ... флот болбол тэдэнэй энхэ амгалан бай... ба ажал хүдэлмэриие хамгаалжа бай... болохолоороо зүүн зүгэй бүхы ажа... арад иимэ ехэ найдамтай түшэг ту... рияа мэдэжэ ябадаг байна.

Манай Эхэ орон ба большевис... партиин үнэн хүбүүн мүн тула ... Юмашевые «Калинин» крейсерэй Ул... флотецууд, старшинанууд ба офице... Дальневосточно 25-дахи һунгуулиин ... ругһоо СССР-эй Верховно Соведэй ... циональностьнуудай Соведэй депу... кандидат болгон дэбжүүлһэн ба ... далайн флодой соединечинүүтэй ... составай олонтоото суглаанууд ... Приморско ба Хабаровскэ хизаар... Читинскэ областиин, Якутскэ ба Бу... Монголой АССР-эй заводууд фабрика... колхозууд ба совхозуудай хүдэлмэр... инженерно-техническэ ажалшад ба ... хаагшадай олонтоото суглаанууд ... дэмжэгдэһэн байна.

Нүхэр Юмашев болбол РСФСР-эй ... циональностьнуудай Соведтэ һун... хэхэ 25-дахи һунгуулиин округ ... баллотироваладаха зүбшөөлөө үгэ... һунгуулиин окружной комисси тэр... Дальневосточно 25-дахи һунгуулиин ... ругһоо СССР-эй Верховно Соведэй ... циональностьнуудай Соведэй депу... кандидат болгон регистрацилһан бай...

Манай агуу ехэ Эхэ оронои эрхи... бүүн, зориг ехэтэ большевик, ... флотоводец коммунистнууд ба парт... бэшэ хүнүүдэй сталинскэ блогой к... дат Иван Степанович Юмашевай ... өөрынгөө голосуудые үгэел!

Союзай Соведэй депутадта кандидат, манай Эхэ ороной эрхим патриот
Александр Васильевич КУДРЯВЦЕВАЙ
түлөө өөһэдынгөө голосуудые бултааран, нэгэн хүн шэнгеэр, үгэе!

Союзай Соведтэ һунгаха Улан-Удын городской һунгуулиин округой һунгагшад!
Бурят-монгол арадай эрхим кандидат Александр Васильевич Кудрявцевай түлөө бултааран голосовалагты!

ЗАЛУУШУУЛАЙ ХАНИ НҮХЭР

Нүхэр А. В. Кудрявцев хадаа өөрынтөө үдэр бүриин ажалдаа соо комсомолдо ба бүхы залуушуулда тон инагаар хандажа, залуушуулые политическээр хүмүүжүүлхэ болон һургаха талаар ехэхэн анхаралаа табидаг байна. Энэ нүхэр хадаа манай областной комсомольско организациин зэргые ургуулха ба бэхижүүлхэ тушаа анхарал оролдолгоёо гаргажа эсэтэгүй хандажа, комсомольско худэлмэрилэгшэдые хүмүүжүүлдэг байгаа. Залуушуул тухай, үхибүүд тухай, тэдэнэрэй эрилтэнүүд тушаа сталинска оролдолго гаргаһан ябадалынь хадаа нүхэр Кудрявцевай үнэнтэ большевик хүн байһаниинь эли тодоор харуулна гээшэ.

ВКП(б)-гэй обкомой пленум дээрэ гү, али бюро дээрэ, мүн партийна худэлмэрилэгшэдэй зүблөөнүүд дээрэ, тэрэшэлэн нюур нюуртаа хөөрэлдэхэдөө нүхэр Кудрявцев хододоо иижэ һурадаг байгаа гэбэл: «Комсомолецууд ямараар худэлмэрилнэб?», «Комсомольско организацинуудта ямар туһаламжа үзүүлнэбтэ?» гэжэ илангаяа сагаар саг үргэлжэ анхаралаа табидаг байна.

Нүхэр А. В. Кудрявцевай үүсхэлээр 1945 ондо ВКП(б)-гэй обкомой бюрогой заседани дээрэ «ВЛКСМ-эй айкомуудта туһаламжа үзүүлхэ тушаа зайлашагүй хэмжээнүүд тухай» гэһэн асуудал зүбшэн хэлсэгдэһэн юм.

Үдэрэй турын ба партийна худэлмэри дээрэ сүлөө забгүй байдаг байбашье һаа, Александр Васильевич болбол ажалай залуушуулай һурагшадтай, мүн пионернүүдтэй уулзажа хөөрэлдэжэ, тэдэнэртэ халуун туһаламжа үзүүлхэ саг олодог байна.

Советскэ залуушуулай соёл болбосоролые һайжаруулха асуудалнуудые түргэнөөр һонирхожо, бүхы туһаламжа хүргэхэ нүхэр Кудрявцев бидэнэртэ ехэхэн туһаламжа үзүүлдэг юм.

СЕМЕНОВ, ВЛКСМ-эй обкомой секретарь.

Бурят-Монголой большевигүүдые хүтэлбэрилэгшын түлөө голосозалхабди

Ленин—Сталинай партиин эрхим хүбүүдэй нэгэниинь хадаа Бурят-Монголой большевигүүдые ударидагша Александр Васильевич Кудрявцев болоно. Тэрэнэй ажа-ябадал ба хэһэн хэрэг партитай тон нягта холбоотой байна. А. В. Кудрявцев мэтын тиимэ хатуу зоригто большевигүүдэй түлөө голосовалжа байхадаа, манай һунгагшад болбол түрэл большевистскэ партиин түлөө, Ленин—Сталинай хэрэгэй түлөө өөһэдынгөө голосуудые үгэхэ юм болбой.

Бурят-Монголой ажалшад бүгэдөөрөө А. В. Кудрявцевые мэдэхэ ба гүнзэгыгөөр хүндэлжэ байдаг. Тэдэнэр болбол СССР-эй хоёрдохи зарлалгын Верховно Соведэй депутат болоод байхадаа, бидэнэй үндэр дээдэ этигэл найдабариие энээнһээ урдашье харюулжа байха юм гэжэ сохом этигэнэ. Республикын худэлмэришэд, колхозникууд ба интеллигенци хадаа Сталинска табанжэл соо Бурят-Монголой үмэнэ табигдаһан орёо бэрхэ ба харюусалгата зорилгонуудые шиидхэхын тэмсэлээ А. В. Кудрявцевай нэрэтэй холбодог байна.

Эрдэмэй кадрнуудые һургажа бэлдэхэ тухай угаа ехэ анхаралаа табидаг юм. Бурят-Монголой педагогическа институдай хүгжэлтэ хадаа ВКП(б)-гэй обкомой болон нүхэр Кудрявцевай тэрээндэ сагүргэлжэ оролдолго гаргажа байһыень хаража мэдэжэ байна. Тэрэ оролдолго хадаа дээдэ мэргэжэлтэй багшанарай кадрнуудые институдта үгэхэ, студентнүүдэй политическэ хүмүүжүүлгэ, һуралсалай лаборатори, хамтын байрануудай түхеэрэлгэ гэхэ мэтын асуудалнуудые шиидхэхэдээ болото туһаламжа үзүүлхэ ябадал дээрэһээ элеэр харагдана.

Александр Васильевич Кудрявцевай түлөө манай һунгагшадай бүхы һаналаар голосуудаа үгэхэ байһандань һэжэг һанагданагүй.

Ф. ТЮШЕВ, Б. М. Пединститудай доцент. № 1 һунгуулиин участогай этигэмжэтэ.

БОЛЬШЕВИК-ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭ

Союзай Соведтэ һунгалтануудые хэхэ Улан-Удын 343-дахи городской һунгуулиин округто СССР Союзай Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн ВКП(б)-гэй обкомой нэгэдэхи секретарь Александр Васильевич Кудрявцевые республикын ажалшад угаа ехээр хүндэлжэ, большевистскэ партиин ба советскэ арадай үнэн сэхэ хүбүүн, ленинско-сталинска маягай хүтэлбэрилэгшэ гэжэ тоолодог байна.

Энэнь тон зүбтэй. Ушарынь хадаа Александр Васильевич болбол манай областной партийна организациин хүтэлбэрилэгшөөр Эсэгэ оронос хамгаалгын агуухэ дайнай хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ ВКП(б)-гэй Центральна Комитедээр томилогдожо ерээд, республикын арадай ажахые улам саашань хүгжүүлхын тулада эсэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр худэлмэрилһэн бэлэй.

Александр Васильевичын үдэр бүриин болото хүтэлбэри доро республикын олонхи ажаүйлэдбэриин предприятинууд, колхоз, совхоз болон МТС-үүд дайн сэрэгэй жэлнүүдтэ хэды хүшэр хүндэ бэрхэшээлнүүдые үзэбэшье һаа, тэрээнээ ябуудхооронд оо ургахажа, ажахын ба эмхидхэлэй талаар нилээдгүй бүхэжэһэниинь билээр һайн мэдэнэбди. Манай эндэхи ажаүйлэдбэриин предприятинууд, түмэр ба уһан замай транспортнууд дайшалхы продукцинуудые бүтээн гаргажа, тэрэниие фронтдо хүргэхэ талаар ехэхэн худэлмэри хэһэн байгаа.

Тэрэшэлэн республикын колхоз болон совхозууд Эхэ орондоо ба Улаан Армидаа эдеэ хоолой продуктые элбэг дэлбэгээр үгэжэ, агуухэ Сталинай үмэнэһөө амаршалгада хүртэһэн байха юм. Манай Иволгын аймагай, тэрэшэлэн хүдөө нютагуудтахи бүхы партийна ба советскэ организацинууд нүхэр А. В. Кудрявцевай үмэнэһөө саг үргэлжэ халуун туһаламжа абажа, тохёолдоһон бэрхэшээлнүүдээ мэргэжэлтэйгээр усадхадаг болоо.

Манай Иволгын аймагай дээрэ нэрлэгдэһэн һунгуулиин округто орохо тулада нь, өөрынгөө аймагай бүхы һунгагшадые нүхэр А. В. Кудрявцевай түлөө голосуудаа үгэхые уряална б.

И. БУДАЕВ, Иволгын аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

Большевистскэ партиин һурган хүмүүжүүлһэн хүн

Би болбол һунгуулиин урда тээхи кампаниин эхилһэн сагһаа хойшо № 24 һунгуулиин участок дээрэ 18 дахин хөөрэлдөө үнгэргэжэ, И. С. Юмашевай, А. В. Кудрявцевай, И. Н. Кочуровой ажа-ябадал болон хэжэ байһан хэрэгтэйнь һунгагшадые танилсуулһан байгааб.

Тон түрүүн нүхэр А. В. Кудрявцев тухай хөөрэхэдөө би болбол манай орон дотор большевистскэ партиин болон тэрэнэй эрхим хүбүүдэй хэжэ байһан хүтэлбэрилхы ехэ үүргэтэй танилсуулдаг байнаб. Нүхэр Кудрявцев гээшэ советскэ арад зоной болото ашаг туһыень харалсаха большевистскэ партиин политикые хүсэндэнь оруулхын түлөө эдибхитэйгээр тэмсэжэ ябаһан юм гэжэ хөөрэдэг байнаб. А. В. Кудрявцев шэнги, Ленин—Сталинай партиин үнэн хүбүүд эндэһээ хойшодоошье ажалша зоной ашаг туһые хамагай дээдэ тээ хаража ябаха юм гэжэ сохом этигэнэбди.

Александр Васильевич Кудрявцевай намтарые хараад үзэбэл, манай арад зоной дунда боложо байдаг ушар байдал эндэ эли тодоор харагдана: хэлбэрилтэгүйгөөр урагшаа дабшаһан, политическээр ба культурнаар өөдөө ургаһан байха юм. Тиихэдэ улам һайн һайхан байдал тээшэ нугаршагүй хатуу зоригтойгоор зүдхэдэг зантай.

Ушар иимэһээ, минии уулзажа хөөрэлдэһэн һунгагшад хадаа коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогэй кандидадай түлөө, тон түрүүн, Александр Васильевич Кудрявцевай түлөө өөһэдынгөө голосуудые үгэхэбди гэжэ нэгэн дуугаар мэдүүлнэд.

Я. РУСАКОВ.

БОЛЬШЕВИСТСКЭ ПАРТИИН ХҮБҮҮН

I.

«ВЛКСМ-эй член болгожо, намайе абагыт гуйнаб. Би хадаа коммунистическэ хүмүүжүүлгэдэхэ һанаатайб. Коммунизмын түлөө тэмсэжэ ябахаб».

Энэ мэдүүлгэ дээрэ арбан дүрбэтэй хүбүүн Александр Кудрявцев гараа табиһан байгаа. 1920 ондо бэлэй.

«Коммунизмын түлөө тэмсэжэ ябахаб»... Дайнай ехэ тэмсэлэй гал дүлэн ба утаан соогуур нэбтэ мүнөөдэрэй социалистическэ ажабайдалай агуухэ шэнжэ тэмдэгүүдынь һая-һаяхан харагдажа байһан тэрэ сагта, энэ мүнөө хэлэгдэһэн үгэнүүдые хэдэн мянгаад эдир хүбүүд-басагад ямар ехэ баяртайгаар бэшэдэг байһан бэлэй! Октябрьска революциин вождь Ленинэй урилгаар эдир залуушуул ерээдүйн жаргал тээшэ эршэтэй зоригтойгоор зүдхэдэг бэлэй.

«Таанар коммунистическэ общество байгуулха ёһотой байнат» гэжэ комсомолой III съездын трибуна дээрэһээ Владимир Ильич комсомольско залуу үеын хүнүүдтэ хандажа хэлээ һэн.

Партиин билет, комсомольско, нүгөөдэнь партийна—эдэ хоёр билетые Александр Кудрявцев айхабтар нарниаар абажа ябадаг. Энээ эдэ хоёрын тэрэниие нэгэ түүхэтэ ажабайдалтай ба тэмсэлтэй тон нягта холбожо байба. Хабтаһан дээрээ Ленинэй дүрсэтэй комсомольско билет ёһоор һүр һүлдэ, лозунг, туг болохо байгаа бэлэй.

Ажалшадай ашаг туһада хамаатаха хэрэг хэрэгтэй болоходо хаана-яанагүй ... үүсхэл ба эхи гаргадаг хүн байһан юм. Удангүй комсомольско ячейкын секретаригшо болобо. 1921 ондо Александр Кудрявцев комсомолой районой ... удаа тэдэнь Томско губкомдо, ... Баруун-Сибириин Хизаарай ... хүтэлбэрилхы худэлмэридэ добролһэн Ингэжэ нэгэ шатаһаа ... дамжажа, Кудрявцев өөлөө өөрынгөө хойноһоо залуушуулые абажа ябаһан байгаа.

II.

Оросой ажаүйлэдбэриие амжалтатайгаар һэргээн бодхоогоод, социалистическэ байгуулалтын шэнэ үеэ шагнан эхилбэ. «Агуухэ хубилалтын жэл» эхилжэ, социалистическэ мүрысөөн тухай ленинскэ үгэнүүдэй уламаар ханхинан дуулдажа, элдэб троцкистнууд ба зиновьевецүүдые үй бута сохёод байхадаа, анги болохо кулагуудые усадхаха хэрэгтэ парти болбол худэлмэришэн анги ба угытэй таряашадые хүтэлжэ ороһон ушарые хүн бүхэн һанажа мэдэжэ байна ёһотой. Түрүүшын табанжэлой түсэбые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ олон зоной агуухэ зоригтойгоор ороһыень хүн бүхэн һанажа мэдэжэ байна ёһотой. Тиихэ сагта барилгашад ба һурган хүмүүжүүлэгшэдэй дээдэ мэргэжэлтэй кадрнууд шухала хэрэгтэй болоод байгаа һэн. Олон мянгаад эдир залуу хүбүүд-басагад советскэ һургуулинуудта орожо, һуралсаба.

Александр Кудрявцев болбол Н. К. Крупскаягай нэрэмжэтэ коммунистическэ хүмүүжүүлгын Московско Академидэ һуралсаһан байгаа. Эндэ, академидэ һуража байхадаа, большевистскэ партиин зэргэдэ ороһон юм. Тус академиие амжалтатай һайнаар дүүргэһэнэйнгөө һүүлээр, нүхэр Кудрявцев Новосибирск городто коммунистическэ хүмүүжүүлгын институдай сотрудникаар, удаа тээнь ВКП(б)-гэй Анжеро-Судженскэ горкомдо партийна худэлмэридэ ажаллаба.

Нүхэр Кудрявцевай саашадаа ябаһан замынь хадаа—угаа ехэ партийна худэлмэри болоно. 1933—34 онуудта Улаан Армиин зэргэдэ ябажа, партийно-политическэ худэлмэри ябуулһан ба һүүлээрынь Хара далайн пароходствын политотделдэ партийна худэлмэридэ ябаа һэн. 1936 ондо партиин Центральна Комитет болбол нүхэр Кудрявцевые дэлхэйн ажахын ба дэлхэйн политикын Улаан профессурын институдта һурахаар эльгээбэ. Энэ институдай хоёр курсые дүүргээд байтараа, ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй аппарадта худэлмэрилхөөр ороо һэн. Дам саашаа, нүхэр Кудрявцевые партиин Кабардинска обкомой нэгэдэхи секретариин гушаалтай ба бури һүүлээрынь Узбекистанай партиин ЦК-гэй хоёрдохи секретарь болоод байхыень хараа һэмди.

Сталинска табанжэлнүүдэй аша үрэнүүд, мүн эршэтэй шанга партийна худэлмэри болон столицада һуралсаһан ябадал хадаа сталинска үеын большевик—нүхэр Кудрявцевай зоригыень хатуужуулһан байна. Партиин хаанашье эльгээхэдэнь нүхэр Кудрявцев партиин генеральна линиие хэлбэрилтэгүй нарниаар бэелүүлжэ, өөрынгөө үялгануудые эрхимээр дүүргэдэг бэлэй. ВКП(б)-гэй XVIII съезд дээрэ нүхэр Кудрявцев ВКП(б)-гэй Центральна ревизионно комиссиин член боложо һунгагдаба. Мүн СССР-эй түрүүшын зарлалгын Верховно Соведэй депутат юм.

III.

... Улан-Удэдэ Александр Васильевич Москваһаа ерээ һэн, тэндэ СССР Союзай Наркомземэй политическэ управлениин начальнигаар худэлмэрилжэ, оронойнгоо колхозно таряашадые Ленин—Сталинай партиие тойруулан тон нягтаар жагсаажа, колхозникуудые Эхэ орондоо үнэн шүтэнги байха сурталаар һурган хүмүүжүүлжэ байһан юм. 1943 он гараад байба. Манай парти ба орон болбол немецко-фашистска һүрэг алууршадта эсэргүү шуһа адхалгата дайн байлдаануудые хэжэ байһан Улаан Армидаа туһалхаар бии бүхы хүсэеэ зангидан гаргажа байгаа бэлэй.

Александр Васильевич манай эндэ ерэһэн бэеэрээ, Бурят-Монгол Автономно республикын коммунистнууд болон бүхы ажалшадые фронтдо улам ехэ туһаламжа үзүүлхээр гулыхаһан байна. Тэрэнэйнь ашa-үрэнүүд уданшьегүй харагдаба. Республикын ажаүйлэдбэриин предприятинууд дайшалхы продукци, һомо хэрэгсэлнүүдые фронтдо таһалгаряагүй эльгээдэг болоо. Загаһашад болбол Байгал далайн омулиие эльгээжэ байгаа. Нютагай ажаүйлэдбэри хадаа хэдэн мянгаад паар валенка, ондоо дэгэлнүүдые бэлдэжэ ба эльгээжэ байба. Механай-консервнэ комбинат гансахан 1943 оной түрүүшын хахад жэл соо Верховно Главнокомандалагшын тусгаар фондто зорюулжа, 95 вагон механай-консервнэ зүйлнүүдые түсэбһөө дабуур үгэбэ. Колхозно деревни болбол талха, мяха үгэжэ байхаһаа гадна, сүлөөлэгдэһэн районуудта дайсанай һандаргаһан ажалые һэргээхын тулада үхэр мал үгэжэ туһалһан байха юм.

Самолёдуудай эскадрили болон танкова колонннуудые бүтээхын тулада ба мүн оборонын фондто мүнгэн зөөри суглуулха ябадал хадаа бурят-монгол арадай патриотизм болон түрэл Улаан Армидаа хизааргүй дуратай байһыень эли тодоор харуулһан байна. Республикын ажалшад өөһэдынгөө нөөсэлгэнүүдһээ хэдэн арбаад миллион түхэриг мүнгэ оборонын фондто оруулһан, Улаан Армиин боецүүдтэ олонзуугаад вагон элдэбын бэлэг эльгээһэн байгаа. Бурят-Монгол республикын ажалшад нүхэр Сталинай хүргэһэн баясхалан хүлеэжэ абаха хубида хүртэбэ.

Фронтдо туһалхаар дотоодын резервнүүдые гульдхаха тушаа хэгдэһэн эмхидхэлэй бүхы худэлмэридэ ВКП(б)-гэй обкомой нэгэдэхи секретарь бага бэшэ аша габьяа гаргаһан байна.

Өөртөө эрилтэ табидаг Кудрявцев болбол мүн өөһэдынгөө нүхэдтэшье эрилтэ табижа хандадаг зантай. Тэрэ хадаа өөрынгөө хойноһоо худэлмэришэн анги, таряашад болон интеллигенциие дахуулжа ябаһан коммунистическэ партиин член гэһэн дээдэ нэрэзэргые нэрэтэй-түрэтэйгөөр абажа ябаха зорилгые сугтаа худэлжэ байһан нүхэртөө тодо һонороор ойлгуулжа үгэдэг.

Ажал үйлэдбэри дээрэ худэлжэ байһан коммунистнуудые партийна худэлмэри ажахын зорилго хоёрые тон шадамараар ба зүбөөр холбожо ябуулхаар һургадаг байна.

Хамаг бүхы худэлмэридөө нүхэр Кудрявцев эмхидхэлэй шанартай асуудалнуудые, хүн улад тухай оролдолгые тон түрүүлэн табидаг байна. Сэрэгэй алба хэгшэдэй бүлэнэр тухай, мүн Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай инвалидууд болон үншэрһэн үхибүүд тухай өөрөө хэзээшье мартадаггүй ба эдээн тухай анхарал оролдолго гаргахые бүхы партийна ба ажахын хүтэлбэрилэгшэдһөө эридэг байна. Городской ба хүдөөгэй партийна организацинуудай секретарьнар арад зонһоо таһаржа, канцеляри соогоо һууҗа байха ёһогүй гэжэ эрилтэ табина. Болото большевик хүн гээшэ улад зоной дунда ходоо худэлмэрилхэ, тэдэнэй һанажа хүсэжэ байһан юумые мэдэжэ ябаха, тэдэнэй һонирхожо байһан шухала асуудалнуудые тойрожо гараха ёһогүй гэжэ нүхэр Кудрявцев саг үргэлжэ дабтадаг байха юм.

Улад зондо хандахадаа нүхэр Кудрявцев болбол худэлмэрилжэ байһан хүнэй хэжэ байһан хэрэгтэнь оролсожо гурихэгүй, харин даажа абаһан ажал хэрэгэйнгээ түлөө эдибхи хэшээл гаргаха үргэн ехэ арга-боломжо олгохо заршам табидаг байна. Ажабайдал дээрэһээ хараад үзэхэдэ, хүтэлбэрилэгшын зүгһөө иимэ этигэл найдабаритайгаар ба хүндэлжэ хандахадань хүнүүд тэрэниие сэгнэжэ шададаг байха юм.

Александр Васильевич колхозуудта ба заводуудта олон дахин ябажа үзэдэг байна. Тиихэдэ тон шухала ба шэнэ янзын ажахын проблемэнүүдые оложо ерэдэг. Тэдэ проблемэнүүд хадаа хүн зонтой уулзаһан ба үнэн сэдьхэлһээ хөөрэлдэһэн дээрэһээ бии болодог байнабшуу. Нүхэр Кудрявцев колхозно хүтэлбэрилэгшэдэй кадрнуудта анхаралтайгаар хандадаг ба оролдосотойгоор һурган хүмүүжүүлдэг байна.

Александр Васильевич болбол Бурят-Монголой бүхы ажалшадай дунда угаа ехэ этигэлтэй хүндэтэй байдаг. Тэрэнэй ажабайдал хадаа хэдэн миллион советскэ хүнүүдэй ажабайдалда тон адли. Нүхэр Кудрявцевай шадал зоригынь юу байнаб гэхэдэ: тэрэ хадаа өөрынгөө бии бүхы ажабайдалые партиин хэрэгтэ сүм зорюулжа үгэдэг гээшэ.

Манай республикын ажалшад А. В. Кудрявцевта сохом этигэжэ найдажа байнад. Нүхэр Кудрявцевта хандажа тэдэнэй табидаггүй асуудал гэжэ бури байхагүй!

... Бэшэгүүд. Тэдэ бэшэгүүдые коммунистнуудшье, партийнабэшэ хүнүүдшье һалаа олоор бэшэдэг юм. Секретарьта ерэжэ уулзаад, гэрин журамгүй байдал тухай, өөһэдынгөө гомдол тухай тэдэнэр хөөрэдэг байна. Мүн элдэбын гуйлтатайгаар ба дурадхалтайгаар хандадагшье байха юм. Баһа, баяртай хүхюун байһан сэдьхэлһээ, шэнэ һайхан ушар болоһон тухай мэдээсэхэ гэһэн хүсэлэнтэйгөөр бэшэдэг ушарнуудшье олон бии. Гансал үнэн сэдьхэлһээн этигэжэ хүндэлжэ байһан хүндэ тиимэ бэшэгүүдые эльгээдэг байнабшуу.

Алибаа партийна худэлмэрилэгшэ бухэндэл адли, нүхэр Кудрявцевтаа «ехэ» ба «бага» хэрэгүүд гэжэ юрэ байдаггүй. Тэрэ хадаа Паровозо-бүтээлгын заводой худэлмэришэнэй, ой тайга соо ажаллажа байһан хүнүүдэй хамтын байрые һайжаруулха тухайшье, һургуули ба колхозой фермын, артистын ажаһуудал ба советскэ албан газарай худэлмэри тухай асуудалнуудшье тон адлихадаар һонирходог байна. Тэд эдэ бүхы асуудалнуудые шиидхэхэ саг-туха олоод лэ байдаг.

Ажахын-политическэ хэрэгүүдые шиидхэхэдээ нүхэр Кудрявцев болбол тусгаар саг бүхэндэ шухала хэрэгтэй ажалайнь һалаае олоожо абаад, тэрэнэй хойноһоо хамаг бүхы юумые урагшань татаха гэһэн большевистскэ принципые баримталдаг байна.

Манай республика дотор эгээн хожомдонги ажалнай мал үсхэбэрилгэ болоно. Тиимэ хадань, нүхэр Кудрявцев энэ хэрэгтэ мүнөө областной партийна организациин бүхы анхаралые хантуулна. Тиин өнэ малажалда бата бэхи тэжээлэй база бии болгохо асуудал гол шухала байһан хадань, эгэа тэрээндэ партийна организаци бүхылөө оролсоод байна гээшэ.

Нүхэр Кудрявцев агуухэ ород арадай хүбүүн байһан хадаа хамаг бүхы худэлмэридөө ленинско-сталинска национальна политикые шууд бэелүүлжэ байдаг.

Арад зоной дундаһаа ургажа гараһан, Эхэ оронойнгоо ба партиин үнэн хүбүүн болохо тула, нүхэр Кудрявцев өөрынгөө ажаябадалые партитай холбодог ба өөрынгөө һунгагшадтай уулзахадаа манай арад зондо эрхэ сүлөө олгоһон, бүхы ажалшадта зол жаргал бии болгоһон парти тухай хэлэдэг байна.

—Партиин ба арад зоной этигэл найдабариие харюулха гээшэ минии ажаябадалай зорилго юм,—гэжэ хэлэдэг.

Жиирын түмэрзамай худэлмэришэн, комсомольско хүтэлбэрилэгшэ, отличник-студент, хүтэлбэрилхы партийна худэлмэрилэгшэ ба ВЛКСМ-эй деповско ячейкэһээ ВКП(б)-гэй областной комитет хүртэр хаана-яанагүй ябахадаа Ленин-Сталинай партиин сусаршагүй хатуу зоригто член, коммунистическэ обществые байгуулхые Ильичын захиһан тэрэ шэнэ үеын хүнүүдэй эрхим түлөөлэгшэ болохо—эгээ иимэ хүниие Улан-Удын городской һунгуулиин округой ажалшад СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта өөһэдынгөө кандидат болгожо нэрлэһэн байнабшуу.

—Коммунизмын хэрэгэй түлөө тэмсэжэ ябахаб!—гэжэ комсомолдо аман тангаригаа үгэһэн тэрэ дурасхаалта сагһаа хойшо, мүнөө хүртэр бүхы 26 жэл соо ябаһандаал адляар, арад зонойнгоо этигэл найдабариие Александр Васильевич Кудрявцев сохом харюулжа шадаха байна.

М. УРАЛЬСКИЙ.

ХАБАРАЙ ТАРИЛГАДА ХАҺА СООНЬ БЭЛЭДХЭХЭ!

Машина зэмсэгүүдээ бүрин түгэс болгожо, агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые үргэнөөр ябуулхын хойноhоо тэмсэгты!

Тарилгын машинануудые бэлэн болгобо

Яруунын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозойхид хабарай тарилгада бэлэдхэлые хаhа соонь үнгэргэхын түлөө артэнhээ хойшо тэмсэжэ байна. Хүдөө-ажалай машина зэмсэгүүдые заhабарилгые түргэн ба эрхим шанартайгаар үнгэргэхын түлөө социалистическэ мүрысөө эршэмтэйгээр ябуулhанай ашаар плуг, борной, сеялкэ мэтын машинанууды бүгэдыень бэлэн болгоhон байха юм. Гадна, анзаhан болон элдэб запасной харэгсэлнүүд бэлэдхэгдэв.

Тэрэшэлэн эндэхид үбэлэй үеын агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые үнгэргэхөөр байгуулагдаhан түсэб эрхим шанартайгаар дүүргэхын түлөө бүлта оролсонхой. Тарилгада бэлэдхэхэ хүдэлмэриие түргэн дүүргэхэ хэрэгтэ Балдан Чимитов, Дымчик Дамбаев гэгшэд планаа hайнаар хабаадалсаhан байха юм.

Сергей ГОНЧИКОВ.

Ростовско областиин Октябрьска районой «Серп ба Молот» колхоздо үрэhэнэй фонд адхажа байна. Энэ колхоз гүрэндөө таряа тушаалгын түсэбые болзорhоо урда дүүргэhэн ба түсэбhөө гадуур 500 центнер таряа тушаагаа.
Г. Дружелюбовэй фото (ТАСС-эй фотохронико).

Түмэршэ дархашуулай оролдолго

Эгэтын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ хүдөө-ажалай артелиин (Яруунын аймаг) членүүд СССР-эй Верховно Советэй hунгалтануудай хүндэлэлдэ зорюулhан, социалистическэ мүрысөөндэ эдибхитэйгээр оролсоод, энэ жэлдэ үндэр ургаса хуряаха бата бэхи hуури болохо хабарай тарилгада бэлэдхэлые эмхитэйгээр ябуулжа байна.

Эндэ поли дээгүүр саhа хүр тогтоохо, наг шэбхэ шэрэхэ, үнэhэ, шубуунай аргал суглуулха мэтын хэмжээ-ябуулганууд үнгэргэгдэжэ ба хүдөө-ажалай машина зэмсэгүүд заhабарилагдажа байха юм. 18 плуг хүсэд заhабарилагданхай. Тарилгын зэмсэгүүдые заhабарилха хүдэлмэридэ 70 наhатай үбгэн Очир Омоктоев ба Базар Баяров гэгшэд оролдосотойгоор хабаадалсажа, үдэрэйнгөө даалгабариие 100—150 процент хүртэр дүүргэнэд.

СССР-эй Верховно Советэй hунгалтануудые хэхэ үдэр—февралиин 10 хүртэр энэ колхозойхид тарилгада бэлэдхэлэй бүхы хүдэлмэринүүдые дүүргэхэ юм.

Г. ЦЫБЕНОВА.

Хэды болтор унжагайрхань бэ?

«Улаан таряашан» колхоз Хэжэнгын аймаг соо таряанажалаар эгээл гээгдэнги тээшэ тоологдодог юм. Энээнэй шалтагаан юуб гэхэдэ, хабарай тарилгада бэлэдхэлые хаhа саг соонь үнгэргэдэггүй, агротехникын эрилтэнүүдые бэелүүлдэггүй дээрэhээнь болово.

Үндэр ургаса хуряаха ябадалда урда жэлнүүдтэ өөhэдөө хараhан гүнзэгы алдуугаа усадхахын тулада 1946 оной хабарай тарилгада эрхим бэлэдхэл хэхэ уялгатай байhан аад, энэ колхозойхид мэнэ hая болтор юушье хээгүй hанаа амар hуужа байна. Аяар мүнөө хүртэр поли дээрэ саhа тогтоохо, наг шэбхэ гаргаха, нютагай үтэгжүүлгэнүүдые суглуулха түсэбүүдэй нэгыеншье дүүргээдүй байхаhаа гадна, зарим хэмжээ-ябуулгануудыень эхилээдүй байха юм.

Хүдөө-ажалай машина зэмсэг, хомут тоногуудые заhабарилха хүдэлмэри мартагдашанхай гэхэдэ алдуу боломоор бэшэ.

«Ленин зам», Доодо-Худанай сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозууд үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые хангалтагүйгөөр үнгэргэхэhөө гадна, мэнэ hая болтор хүдөө-ажалай машина зэмсэг, хомут тоногуудые заhабарилжа эхилээдүй байба.

Үндэр ургаса хуряаха түрүүшын эгээл шухала hуури болохо хабарай тарилгада бэлэдхэлые өөрөө бүтэхэ ябадалда найдажархёод hанаа амар hууhан дээрэхи колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ ВКП(б)-гэй Хэжэнгын айком ба аймгүйсэдком ямаршье дурадхал ба заабари үгөөгүй байна гэхэдэ боломоор. 1946 оной хүдөө ажалай хүдэлмэринүүдэй түрүүшын эхин—хабарай тарилгада бэлэдхэлые хэды болтор унжагайруулхатнайб гэжэ эдэ гээгдэнги колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд болон бүхы членүүдhээ сэхэ асуугдана.

К. ГРЕШИЛОВА.

АГРОТЕХНИКЫН ЭРИЛТЭНҮҮДЫЕ ЭРХИМЭЭР БЭЕЛҮҮЛХЭ

ТУРУНТАЕВО. (Телефоноор абтаба). Аймагай түрүү колхозууд 1946 оной үндэр ургасын түлөө эрид шууд тэмсэжэ байна. Поли дээгүүр саhа тогтоохо, наг шэбхэ шэрэхэ, үнэhэ, шубуунай аргал суглуулха гэхэ мэтын хүдэлмэринүүдые амжалтатайгаар ябуулжа байhан колхозууд байгуулагдаhан түсэбүүдээ дүүргүүтэйхэн байха юм. «Майн 1» колхоз поли дээгүүр 2.000 шахуу шарга наг шэбхэ гаргажа түсэбөө 90 гаран процент дүүргэбэ. «Советүүдэй VII съезд» колхоз 1.650 шарга наг шэбхэ гаргаhан, 16 центнер үнэhэ суглуулhан байна. Мүн шубуунай аргал суглуулха хүдэлмэри эршэтэйгээр үнгэргэжэ байнхай.

«Красный партизан» колхоз (Турунтаевска сельсовет) үнэhэ суглуулха түсэбөө хэдэн центнерээр үлүүлэн дүүргээ. Тиигэбэшье, эндэхид үнэhэ суглуулгаяа үргэлжэлүүлhээр. Сталинай нэрэмжэтэ колхоз поли дээрэ саhа тогтоохо түсэбөө 80 процент дүүргэжэ аймаг соо түрүүлбэ. Тэрэшэлэн Молотовой нэрэмжэтэ колхоз үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые барагаар үнгэргэжэ байха юм.

Гэбэшье, агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые үнгэргэхэ түсэб аймаг соо тон хангалтагүйгөөр дүүргэгдэжэ байна. «Новый путь», Ильинскэ сельсоветэй «Красный партизан», Чапаевай, Орджоникидзын, Лазогой нэрэмжэтэ колхозууд поли дээгүүр саhа тогтоохо, наг шэбхэ тараахa, шубуунай аргал, үнэhэ суглуулха хүдэлмэринүүдые мэнэ hая болтор эхилээдүй байhаа дээрэhээ өөртэй юумэ бүтээгээгүй байха юм. Эдэ колхозуудай правлени, партийна организаци болон таряанажалай бригаданууды даагшад үбэлэй үеын агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые саг болзор соонь, эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ бүхы колхозникуудай хүсэ шадалые элсүүлхэ шухала хэмжээнүүдые абаагүй байhаар. Чапаевай, Орджоникидзын, Лазогой нэрэмжэтэ колхозууд поли дээрэ наг шэбхэ шэрэхэ түсэб мүнөө хүртэр зохёожо бригада, звенонууд болон малажалай фермэ гүүртэнүүдтэ хүргөөгүй байба.

Дээрэхи аймагай олонхи колхозууд 1945 ондо үндэр ургаса хуряажа абаагүй hэн. Энээнэй гол шалтагаан юуб гэхэдэ, тарилгада бэлэдхэлые саг соонь, эрхим шанартайгаар үнгэргэжэ шадаагүй дээрэhээ болоо. Теэд, энэ алдууhаа hургаал абахын орондо, харин дахяад дабтажа байhан эндэхи колхозуудай хүдэлмэришэд болон членүүд эшэхэ гайхахаяа яана гээшэб? Гадна, иимэ байдалтай колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд таряанажалай бригада болон бүхы колхозникуудай дундахи социалистическэ мүрысөөншье хүтэлбэрилхээ болишоhон байха юм.

Агротехникын эрилтэнүүдые эрхимээр бэелүүлхэ ябадал үндэр ургаса хуряаха бата бэхи үндэhэ hуури болдог хадань Прибайкальска аймагай гээгдэнги колхозууд энэ хүдэлмэриие бүхы хэмжээгээрынь түргэдхэхэ уялгатай. Аймагай партийна, советскэ, газартаряалантай орган болон агрономууд болбол үбэлэй үеын агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудай түсэбые колхоз бүхэндэ дүүргүүлхын түлөө эрид хэмжээнүүдые абаха байна.

И. КИРЕЙЧУК.

Үндэр ургасын түлөө мүрысөөн

Манай колхозой членүүд 1946 ондо үндэр ургаса хуряахын зорилгоор, тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэриие бүхы хэмжээгээрынь ябуулжа байна. Кондиционно эрхим шанартай үрhэ хаахын түлөө хамаг аргаболомжоёо элсүүлнэбди. Үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулганууд түсэб дүүргэгдэжэ шахуу байна. Поли дээрэ 3.000 шарга наг шэбхэ таргагдаа. Тэрэшэлэн 100 гаран гектарта саhан тогтоогдоhон, 25 центнер үнэhэн, 10 центнер шубуунай аргал суглуулагдаhан байха юм.

Хүдөө-ажалай машина зэмсэг болон хомут тоногуудай заhабарилга саг соогоо эхилэгдээ. Колхозой 4 түмэршэ дархашуул 15 плуг, 10 борной мэтын машина зэмсэгүүдые заhабарилhан байна.

Таряанажалай бригадын бүхы членүүд энэ жэлдэ үндэр ургаса хуряажа, Эхэ орондоо элбэг ехэ талха таряа үгэхын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ үргэн далайсатайгаар оролсоhон байха юм. Тэдэнэр СССР-эй Верховно Советтэ hунгалтануудые хэхэ түүхэтэ үдэр—1946 оной февралиин 10-ние ажалай амжалтануудаар угтахын түлөө нэгэн хүн шэнгеэр тэмсэнэд. Мүнөө тэрэ бригадын член бүхэн бэедээ абаhан уялгаяа ямараар дүүргэжэ байhанаа хэдэн дахин шалган, эдибхэеэ улам шангадхажа байна.

Ц. ЗАНДРАЕВ, Бичурын аймагай Крупскаягай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшые таряанажалаар орлогшо.

МАЛАЙ ГАРЗАЛХА ЯБАДАЛТАЙ ЭРИД ТЭМСЭХЭ

Яруунын аймагай зарим колхозууд адуу малай үбэлжэлгые тобир тарганаар үнгэргэхэ хэрэгтэ шухала hаналаа табяагүй дээрэhээ ехэхэн хохидолдо орожо байна. Эгэтын сомоной Кировэй нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд, тусхайлбал правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Белоусов, hүнэй-товарна фермые даагша нүхэр Уваров гэгшэд 1945—46 онуудай адуу малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ бодото хэмжээнүүдые хаhа соонь абангүй, малай байра байдал заhабарилха, үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ шухала хүдэлмэринүүдые сагайнь тулажа ерэтэр унжагайруулhан байгаа. Тэрэнэй хойшолонгуйд мүнөө болоходо колхоздо hүрэг ехэ хохидол ушаруулжа байха юм.

Үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргээгүй байhан мүртөө бии байгаа тэжээлээ зүбөөр ба гамтайгаар гаргашалха тушаа эндэхид ямаршье оролдолго гаргаагүй. Тэрэнhээ боложо үбэлжэлгын эхилhэнhээ хойшо эндэ аяар 835 центнер үбhэ үлүү гаргашалагдаhан байхаhаа гадна, 200 гаран центнер hолоомо үхэр малда гэшхүүлжэ, үльти зада бууша hан байха юм. Нэмэлтэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри эндэ мүнөө хүртэр үнгэргэгдэнэгүй. Хохир дэбисхэр хүсэд бэлэдхэгдээгүй дээрэhээ хашаа балгааhан доторхинь сэдэг болошонхой байдаг.

Үбhэ тэжээлээр дутамаг мүртөө үхэр малаа муугаар харууhалhан ушарhаа энэ артелиин малшад үбэлжэлгын эхилhэнhээ хойшо гарзада орожо байнхай hүнэй-товарна фермын хүдэлмэрилэгшэд аяар 11 толгой эбэртэ бодо мал, тэрэнэй тоодо 10 бүрүү хашарагуудые үхүүлжэрхёо. Муу шалалтай малые амяарынь илтажа, hайн харууhан, тэжээл дээрэ табин, тэдэнэй хойноhоо тусгаар энхарлахын түлөө малажалай фермэнүүд, илангаяа hүнэй-товарна фермынхид оролдолго гаргадаггүй байна. Тиимэ ябадалhаа боложо 5 бүрүүнүүд үрүүлжэ үхөө.

Гадна, Кировэй нэрэмжэтэ колхозойхид шэнэ түл абалгые хангалтагүй бэлэдхэлтэйгээр угтаба. Туғалайнь байра аяар мүнөө хүртэр хүсэд hайнаар заhабарилагдажа, урин дулаан болгогдоогүй байха юм. Түрэхэ малые тобир тарган байлгахын хойноhоо оролдолгүй дээрэhээнь гараhан түлүүдынь шалал шэнээгүй, туранхай байна. Хонишой-товарна фермынхидэй хүлеэжэ абаhан 22 хурьгадые харахала шалал шэнээгээр муу, дорьбогүй байна. Мүн эхэнүүдыншье туранхай байха юм.

Адуу малай үбэлжэлгые хангалтагүйгөөр үнгэргэжэ байhан Кировэй нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ аймагай партийна, советскэ, газартаряалантай органуудай зүгhөө хэдэн удаа дурадхагдаhан байбашье hаань, тус артелиинхид мүнөө хүртэр энэ гэхэ хэмжээ абангүй, hүрэг малаа гарзалуулhаар. Малажалай фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандажа, үхэр малаа тураан үргүүлжэ байhан баримтануудые колхозой хүтэлбэрилэгшэд мүнөө болтор тэсэжэ, тэдэнэртэ хэмжээ абанагүй. Тэрэшэлэн малшадай дундахи социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, түрүүшүүлэй ажалые бүгэдэндэ үльгэр жэшээ болгохо мэтын шухала хэмжээ-ябуулгануудые колхозой правлени болотоор хүтэлбэрилдэггүй заншалтай.

«Улаан Туяа» колхоздо адуу малай үбэлжэлгэ баhал хангалтагүйгөөр үнгэргэгдэжэ байнхай. Үбэлэй hарануудай гараhанhаа хойшо энэ колхозой hүрэгүүд гарзалhаар. hүнэй-товарна фермын аяар 28 эбэртэ бодо мал гарзалhан байна. Мүн 15 хонин, 4 адуу морин, хоёр гахай үхэhэн байха юм. Теэд, колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Цыденов эбэртэ бодо мал олоор үхүүлжэ байhан hүнэй-товарна фермые даагша нүхэр Жамбалова гэгшэдэ адуу малай гарзалжа байhан ябадалые болюулха тушаа онсо анхаралаа табижа, шанга хэмжээнүүдые абаадүй байhаар.

Адуу малай үбэлжэлгын хангалтагүйгөөр үнгэргэгдэжэ байhан дээрэhээ аймагай бусадшье колхозуудаар гарза хохидолнууд ушарна. Энээнэй гол шалтагаанинь юуб гэхэдэ, байдал харууhан, үбhэ тэжээлэй мууhаа болоhон байха юм. Зарим колхозууд тэжээлээр ехэ дутамаг байhан мүртөө, бии байгаа үбhэ hолоомоёо зүбөөр гаргашалангүй, хайша хэрэгээр үрижэ байна. Олонхи колхозууд нэмэлтэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэриие мүнөө хүртэр үргэлжэлүүлхэ дүүрэн аргаяа бүрин хэрэглэнэгүй. Малай байра байдалые, илангаяа хурьга, тугалай байрануудые хүсэд дулаалжа, урин дулаан болгоогүй байhан колхозууд аймаг соо үшөөл байhаар.

Малажалые үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб дүүргэхые hэдэhэн колхозууд имагтал үбэлжэлгые жэшээтэ hайнаар үнгэргэхэ ёhотой. Тиигээгүй hаа үбэлэй хатуу шанга үедэ hүрэг ехэ гарза гайда тохёолдожо, бэрхэшээлтэ байдалда орогдохонь холо бэшэ. Мүнөө аймагай бүхы колхозууд, илангаяа үбэлжэлгын үедэ мал hүрэгөө олоор хорооҗо байhан дээрэ дурсагдагша артельнүүд хамаг хүсэеэ бүгэдыень малажалда элсүүлжэ, энэ жэгшүүритэ байдалhаа гарахын бүхы хэмжээнүүдые абаха зорилготой. Үбhэ, hолоомоор дутамаг колхозууд бии байгаа тэжээлээ зүбөөр гаргашалжа арбиилха, тэрэшэлэн нэбшэ намаа нэмэжэ бэлэдхэжэ, тэрэниие үхэр малдаа hайнаар буйлуулжа эдюулхэ байна.

Байгша оной февралиин 10-ай үдэр СССР-эй Верховно Советэй hунгалта үнгэргэгдэхэнь. Энэ үдэр бидэнэр эрхим хүнүүдэй түлөө нэгэн дуугаар голосоо үгэхэ байнабди. Тиин, энэ түүхэтэ үдэр хүртэр малажал дээрэ тохёолдоhон бүхы дутуунуудаа усадхажа, шэнэнүүд амжалтануудые түйлахын түлөө малшан бүхэн тэмсэхэ уялгатай. Малажалай түрүүшүүлэй республиканска суглаанда хабаадагшад адуу малаа олошоруулаад, тэдэнэй ашаг шэмые арбидхахын, үбэлжэлгэ, түл абалгые эрхимээр үнгэргэхын түлөө республикын бүхы эрэгтэй эмэгтэй колхозникууд, малажалай хүдэлмэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдтэ хандалга гаргаа. Энэ хандалгые манай аймагай колхозууд болон малажалай хүдэлмэрилэгшэд халуунаар дэмжэжэ, бодото хэрэгүүдээр харюусаха байhанинь лаотай. Малшадай бүхэреспубликанска мүрысөөндэ имагтал колхоз болон фермэнүүд оролсохо бэшэ, харин аймагай бүхы малшад эдибхитэйгээр хабаадалсаха байна. Социалистическэ мүрысөөнэй шанга долгин доро ажаллажа, адуу малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргөөд байхадаа, бидэнэр 1946 ондо гүрэнэй түсэбые дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ дүүрэн аргатай болохо байнабди. Тиимэдэ үбэлжэлгэ, түл абалгые гарза гайгүйгөөр дабахын түлөө аймагай колхоз, малажалай фермэ болон бүхы малшад хамаг хүсэеэ гаргаха уялгатай.

Манай аймагай колхозууд 1945 ондо малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб дүүргэhээрээ hанаагаа амаржангүй, үбэлжэлгын үедэ бүхы хабаяа зангидажа, дутуунуудаа дары усадхаад, саашадаа үхэр малаа онсо hайнаар харууhалжа, тобир тарганаар ондо оруулха, шэнэ түлнүүдээ хоролтогүйгөөр ба элүүр энхээр тэжээхэ байhандаа найдагдаба.

Н. РИНЧИНОВА, аймагай газарай таhагай главна зоотехнин.

Немецкэ сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябад хэгшэдые сүүдлэхэ Нюрнбергдэхи про

Январиин 24-эй үглөөнэй заседани

НЮРНБЕРГ, январиин 24. (ТАСС) Январиин 24-дэ трибуналай үглөөнэй заседани дээрэ Великобританиhаа главна гэмнэгшын орлогшо сэр Дэвид Максуэлл Файф гэгшэ сүүдлүүлэгшэ фон Нейрат гэгшын зэмэтэй байhыень гэршэлхэ документнүүдые харуулжа дүүргэбэ.

Австри болон Чехословакида эсэргүү агрессиие гитлеровецүүдэй бэлэдхэхэлэнь ба тэрэниие бэелүүлхэдэнь сүүдлүүлэгшын хэhэн юумэ тухай тодорхойгоор тогтожо хэлээд, гэмнэгшэ болбол Богеми болон Моравиi гэдэг протекторадай бии болоhон сагhаа хойшо имперскэ протекторэй тушаалтай байхадаа Нейрат гэгшын хэhэн хэрэгтэнь сэгнэлтэ хэжэ ороно. Нейрат гээшэ айхабтар ехэ дүүрэн эрхэтэй байhан юм. Гэмнэгшэ халаа Нейратын гаргаhан чехүүдэй национальна бэеэ хаанхай байдалые саг үргэлжэ hандаргаха гэhэн зорилготой декрет, приказ болон захирлтануудые уншажа үгэнэ.

Протекторэй үндэhэн политикань халаа, чешскэ нациие үгы хэжэ, тэрэнэй газар германскэ империтэй нэгэдүүлхэ гэhэн байгаа гэжэ гэмнэгшэ мэдүүлнэ.

Нейрат халаа «чешскэ асуудалые» шиидхэхэ гурбан арга дурадхаhан байна гэбэл: түрүүшынхинь—Моравиi худар немецүүдэй нэбтэрэн орожо, Богемиин газар дайдаар чешскэ нациин зониие түрижэ хизаарлаха; хоёрдохинь халаа—бүхы чехүүдые баалалтаар намнажа абаашаха болон гурбадахинь халаа—чешскэ национальностиин зоной орой хахадыень Германиин составта оруулха ба тиихынгээ хажуугаар тэдэнэй үлэгшэ зоной бүхы эрхыень хаhажа, үгы хэхэ гэhэн байха юм. Нейрат болбол чешскэ нациин түрүү зэргын хүнүүд, түрүүшын ээлжээндэ интеллигенци үгы хэгдэхэ ёhотой юм гэжэ заагаад, гурбадахи арга тухай дурадхал оруулhан байгаа.

Удаа тээнь, трибуналай түрүүлэгшэ лорд Лоуренс болбол Гессые үмөөрэгшын үсэглэлэр зуршалга хэhэн дээрэhээ, трибунал халаа Гессые гэмнэхэ тушаа гэршэлэлтэнүүдые харуулха ябадалые хойшолуулха гэбэ гэжэ мэдүүлнэ. Лоуренс болбол французскэ гэмнэлтын түлөөлэгшэдэ үгэ үгэбэ.

Францииhаа главна гэмнэгшын туhалагша Дюбосс гэгшэ Баруун Европын территориие эзэмдээд байхадаа, гитлеровецүүдэй хэhэн хэдэн олон зэрлиг аашанууды гэршэлхэ документнүүдые харуулжа орохо зуураа, урдань гитлеровскэ Германиие ударидажа байhан хүнүүд гээшэ шэрүүн дошхон хэмжээнүүдые hүүлэй саг хүртэр абажа ба[...] гэжэ мэдүүлнэ.

Эзэмдэлгын түрүүшын [...] гитлеровецүүд халаа өөhэдынгөө [...] шолоод байhан баруун тээхи [...] Англи болон Советскэ Союзда [...] дайн сэрэгтэ татажа оруулхаб[...] найдажа байгаа hэн гэжэ Дюбосс[...] нэ. Тон түрүүшээр муу мэхэ [...] hүүлээрынь хүсөөрөө болож[...] эзэмдэгшэд халаа баруун тээхи [...] дые өөhэдынгөө барисаатай бо[...] дэлгэ гаргаба, теэд арад зон [...] эсэргүүсэдэг бэлэй. Тиихэдэнь [...] нүүд диилдэжэ илагдаhан [...] үгы хэхэ гэhэн түсэбөө бэелүү[...] лаа hэн. Гитлеровскэ правитель[...] хы членүүд, гитлеровскэ Герма[...] ридагшад бүгэдөөрөө гэмтэ му[...] болоотой байhан юм. Иигэжэ [...] нэгэн hаналтай байhан халаа, [...] хюдалга хэхэ гэhэн хуулита [...] гаргаhан байнабшуу.

Гитлеровецүүдэй зэрлиг му[...] нуудые гэршэлхэ документнүү[...] руулжа үргэлжэлүүлхэ зуураа, [...] болбол хүнүүдые барянда б[...] ниие саазалдаг болоhон тухай [...] Сүүдлүүлэгшэ Кейтелиин үүрг[...] хэлэхэ зуураа, Дюбосс болбол ф[...] Бельгиин, Норвегиин, Голланд[...] шын, Украинын, Сербиин, [...] эзэмдэгдэhэн газар дайда дээр[...] hан тэрэнэй гаргаhан прика[...] хэлэжэ үгэнэ. Энэ приказ соог[...] тель болбол германскэ армиин [...] шэгтэ доботолго хэhэн ушар [...] гражданска зон тушаа айхабтар [...] hээлтэ хэхые дурадхаба. Алаг[...] мецкэ солдат бүхэнэй түлөө [...] болбол 50—100 хүниие саазал[...] захираhан байна. Германскэ [...] доботолhон алибаа ушарые [...] пропаганда халаа гол түлэб [...] нуудай эмхидхэhэн хэрэг гэж[...] тоолодог hэн.

Удаа тээнь, гэмнэгшэ болбол [...] оной сентябрь hарада гаргаhан [...] лэгшэ Кейтелиин приказые [...] харуулна. Тэрэ приказ соогоо [...] халаа булаагдан эбтаhан газар[...] та hууhан аад, номгодхогдоогүй [...] тушаа түйлай шанга хэмжэ[...] эзэмдэлгын сэрэгүүдые кома[...] дурадхаба. Тиихэдээ сэрэгэй [...] гээшэ эдэ хүнүүдые заабол са[...] той гэжэ Кейтель эриhэн бай[...]

Үглөөнэй заседани иигээд [...] байгаа.

Январиин 24-эй үдэшын заседани

НЮРНБЕРГ, январиин 24. (ТАСС). Үдэшын заседани дээрэ французскэ гэмнэлтын түлөөлэгшэ Дюбесс болбол Францида ба баруун Европын бусад оронуудта заложнигуудые олон дахин саазалhан тухай трибуналда элидхэжэ үргэлжэлүүлнэ.

Францида ба Баруун Европын бусад оронуудта байhан гитлеровскэ засагууд болбол эзэмдэгшэдэй засагууд ба армиин аюулгүйе хамгаалхын тула заложнигуудые барижа, тэдэниие хюдаха ябадалые үргэнөөр хэрэглэдэг байба. Гансал Францида эзэмдэлгын үе соо 30 мянга тухай заложнигууд саазалагдаhан байна.

Административна талаар Бельгитэй нэгэдхэхэhэн Франциин хойто департаментнуудта гитлеровецүүд болбол Францида ябуулжа байhан политикаяа ябуулhан байна гэжэ гэмнэгшэ хэлэнэ. Францидашье, Бельгидэшье ба Баруун Европын бусад оронуудта гитлеровскэ засагууд болбол политическэ хэрэгэй түлөө хаагдаад байhан хүнүүдые заложнигууд шэнгеэр ходо үзэдэг байгаа. Немецкэ сэрэгэй комендантын 1941 оной октябриин 19-дэ гаргаhан приказ соо Бельгидэхи бүхы политическэ хэрэгэй түлөө хаагдагшад болбол заложнигууд гэжэ харагдаха ба удаань тэрэхэ хэмжээнүүд абтаха ёhотой гэжэ заагдаhан байна.

Голландида ба Норвегидэ байhан заложнигууд гитлеровскэ эзэмдэлгын засагуудай юу хэжэ байhан тухай хамаадажа, гитлеровецүүд болбол Франци ба Бельгидэ ямар хэмжээнүүдые бэелүүлжэ байгааб, тиимэл хэмжээнүүдые тэдэндэ абажа байгаа гэжэ гэмнэгшэ тодоруулна.

Гитлеровецүүд болбол Баруун Европын бүхы оронуудай хэдэн мянган ба хэдэн арбан мянган гэмгүй байhан хүнүүдые сүүлгүйгөөр саазалhан байна гэжэ гэмнэгшэ хэлэнэ. Эдэ бүхы гэмтэ ябадалнууд болбол гитлеровскэ засагуудай приказай ба зэбсэгтэ хүсэнэй Верховно командованиин штабай (ОКВ) начальник байhан Кейтель гэгшын приказуудай ёhoор гүйсэдхэгдэдэг байна гэжэ трибуналда үзүүлэгдэhэн документнүүд ба заложнигуудые саазалhан фактнууд харуулна. Эдэ саазалганууд болбол гансал полици ба СС-тэнэй сэрэгэй бэшэ, заложнигуудые алаха ябадалда эдибхитэй хабаадалсаhан германскэ армиин гарай хэрэг байhанинь арсалдаагүй байна.

Французскэ гэмнэлтын түлөөлэгшэ офицернүүд тушаа ябуулагдаhан Франциндахи гитлеровскэ засагуудай репрессинүүд тухай хэлэхэдээ, [...] дахи германскэ сэрэгэй [...] ваниин ба аюулгүйе сахиха [...] хэдэн документнүүдые харуулна [...] цузскэ олон генералнууд мүн [...] французскэ армиин олон о[...] ямаршье шалтагаангүйгөөр [...] тушаагдадаг ба Германиин түрм[...] лагерьнуудта ябуулагдадаг б[...] эдэ документнүүдhээ харагда[...] зуураа тэдэнэй гэр бүлые мүрд[...] гаа.

Французскэ армиин генера[...] офицернүүд тушаа ябуулага[...] гэмтэ ябадалнуудые бэелүүлэ[...] дэгшэд Риббентроп, Геринг ба [...] гэгшэд зэмэтэй гэжэ гэмнэгшэ [...] Ушарань халаа, тэдэнэй уп[...] министерствэнүүд заложнигу[...] рижа тушааха тухай [...] оруулдаг ба тэрэнь эсэст[...] дүүлэгдэдэг байгаа. Французск[...] олон генералнууд ба офицерну[...] шалэн тэдэнэй гэр бүлын член[...] мэнүүлэ ба концлагерьнууд[...] байна.

Французскэ гэмнэлтын түлөө[...] бол өөрынгөө үгэ хэлэлтын э[...] цидахи ба Баруун Европын б[...] нуудтахи гитлеровскэ эзэмдэлг[...] угаа олон хүнүүдые арестова[...] заана. 1941 ондо хүнүүдые [...] арестовалдаг болоhон байна. Г[...] засагууд болбол бүхэли райо[...] томонууд hууриин газарнууд[...] абажа, тэндэ hууршадые бар[...] ба концлагерьнуудта халаг б[...] ябадалнууд болбол ямаршье [...] ёhлэhэгүй байгаа гэжэ гэмнэ[...] Энэ болбол харагдаха шалт[...] хэгдэдэг байгаа.

Трибуналай үдэшын заседа[...] тальна баримтануудые т[...] hүүлэй дүүргэбэ.

Харюусалгата редактор
Ц. Г. ГАЛС[...]

МҮНӨӨДЭР КИНО[...]
ПРОГРЕСС
«Черевички»
ЭРДЭМ
«Маскарад»
Үдэшын 4, 6, 8, 10 часта[...]

РЕДАКЦИ ба ХЭБЛЭХЭ ГАЗАРАЙ АДРЕС, г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС, Улан Удэ, Унэн). ТЕЛЕФОНУУД, ответ. редактора—23, АТС—1-80; зам. редактора—7-89; ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной [...] и промышленности—7-89; сельского хозяй ства—6-03; писем и переводов—6-03 (2 зв.); об'явлений 2-64 (2 зв.).

Н—00541. Типография Государственного газетного издательства при СНК БМАССР. Тираж [...]